

ຈອນ-ອັນ ສີວິງສະຕັນ ນາງນວລ

ໂດຍ ຣີຊາຣ໌ດ ບາຄ

ມ.ຣ.ວ. ຖືກຖຸກຣີ ປຣາໂມຮ - ແປລ

คำนำ

ในระยะต่อไปนี้ ผมจะแปลหนังสือภาษาอังกฤษเล่มหนึ่งชื่อ Jonathan Livingston Seagull ลงในคอลัมน์นี้วันต่อวันไปจนกว่าจะจบ ซึ่งคาดว่าคงจะไม่กินเวลานานจนเกินไปนัก

หนังสือเล่มนี้ได้พิมพ์ออกจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลาปีเศษแล้ว ถึงวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2516 ปรากฏว่าหนังสือเล่มนี้อยู่ในอันดับหนังสือขายดีที่สุด (Best Seller) อันดับที่ 3 ติดต่อกัน มาเป็นเวลาถึง 57 อาทิตย์ นับว่าเป็นหนังสือขายดีที่สุดที่ติดอันดับอยู่ได้นานมาก แสดงว่าเป็นหนังสือที่มีผู้สนใจอ่านมากที่สุด

ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ชื่อ นายริชาร์ด บาค (Richard Bach) เป็นทั้งคนเขียนหนังสือและนักบิน และได้เคยแต่งหนังสือมาแล้วสามเล่มเกี่ยวกับธรรมชาติในการบินทั้งสิ้น ในระยะสิบปีที่แล้วมานี้ นายริชาร์ด บาค ได้เป็นบรรณาธิการนิตยสารการบินฉบับหนึ่ง และได้เขียนบทความสารคดีและนิยายเรื่องสั้นเกี่ยวกับการบินมาแล้วร้อยกว่าเรื่อง นายริชาร์ด บาค เคยเป็นนักบินในกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา มาก่อน ถึงปัจจุบันนี้ชีวิตของนายริชาร์ด บาค เกือบจะไม่มีขาดเครื่องบินเลย

ผมเองได้อ่านหนังสือเล่มนี้เป็นครั้งแรก เมื่อประมาณสองสัปดาห์นี้เอง เมื่ออ่านแล้วก็เกิดความจับใจในธรรมชาติที่ได้แสดงไว้ในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งมีทั้งมนุษยธรรม และ *ธรรมอันเป็นความจริงแห่งชีวิตตรงตามที่พระพุทธเจ้าผู้ซึ่งเป็นพระบรมศาสดาและสรวงของผมหได้ทรงแสดงไว้ เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้วมากมายหลายอย่าง* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ลึกซึ้ง หรือ ศึกษา คือการเรียนรู้อันประกอบด้วยอิทธิบาทสี่ อันได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ไปจนถึงความหลุดพ้นเป็นเสรี อันทำให้เกิดกรุณาขึ้นในตัวของผู้หลุดพ้น เป็นผลที่ได้เกิดขึ้นแก่องค์พระพุทธเจ้าหลังจากที่ได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว

นายริชาร์ด บาค ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้จะได้เคยศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาบ้างหรือหาไม่ผมไม่มีทางจะทราบได้ แต่เท่าที่สังเกตจากข้อความในหนังสือเล่มนี้แล้ว ผมก็เข้าใจเอาเองว่าคงจะไม่เคย *หากเป็นเช่นนี้ก็ยิ่งแลเห็นพระพุทธคุณ และพระธรรมคุณ เป็นอัศจรรย์* เพราะพระธรรมนั้น เป็นความจริงอันอยู่เหนือกาลเวลา วิญญูชนพึงรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้ที่พากเพียรศึกษาวิทยาการไม่ว่าจะเป็นสาขาใดเอง แม้แต่การบินเมื่อถึงขั้นสุดท้ายแล้วก็ย่อมจะแลเห็นพระธรรมด้วยตนเอง ถึงจะไม่รู้แจ้งแทงทะลุก็ยิ่งแลเห็นและเข้าใจในแก่นสารของพระธรรมนั้น

ด้วยความจับใจดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผมจึงได้แปลหนังสือเล่มนี้ขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะให้ได้อ่านกันแพร่หลายในหมู่คนไทยที่อาจยังติดขัดในการอ่านภาษาอังกฤษ การแปลนั้นได้พยายามรักษาทั้งสำนวนโวหาร และอรรถของผู้แต่ง ในภาษาอังกฤษไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เกือบจะไม่มี การเรียบเรียงต่อเติมแต่อย่างใดเลย จะมีบ้างก็เพียงเล็กน้อยในเรื่องที่ไม่เป็นสาระสำคัญ เพื่อให้ฟังเป็นภาษาไทยและเข้าใจคนไทยยิ่งขึ้นเท่านั้น ในที่นี้ก็ใครขอเรียนท่านที่อ่านภาษาอังกฤษได้สะดวก อยู่แล้วว่า ท่านควรจะได้หาต้นฉบับภาษาอังกฤษมาอ่าน เพราะจะได้อรรถรสจากหนังสือเล่มนี้ ยิ่งกว่าที่จะได้จากคำแปลของผมเป็นแน่นอน เพราะการถ่ายทอดความจากภาษาหนึ่งออกเป็นอีกภาษาหนึ่ง ย่อมจะให้ได้ความสมบูรณ์ไม่มากนัก

คนที่ผมอยากจะให้อ่านหนังสือเล่มนี้คือคนไทยทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิตนักศึกษา และนักเรียน เพราะจะได้กำลังใจในอันที่จะเล่าเรียนและทำประโยชน์ต่อไปได้มาก สำหรับคนที่เคยได้เล่าเรียนวิชาจากผมโดยตรงไม่ว่าจะเป็นวิชาใด ไม่ว่าจะเป็นรุ่นใด และไม่ว่าจะมากหรือน้อย ผมขอถือโอกาสนี้ส่งข่าวมาให้ทราบ

“ผมอยากให้คุณอ่านหนังสือเล่มนี้ทุกคน จะอ่านจากภาษาอังกฤษหรือจะอ่านจากคำแปลนี้ก็ ได้ แต่ขอให้อ่านให้ได้ และในการอ่านนั้นขอได้โปรดใช้ความคิดให้มากประกอบไปด้วย อย่าอ่านเพียง สักแต่ผ่านสายตาไป นกนางนวลมันรักศิษย์ของมันฉันใด ผมก็รักพวกคุณทุกคนฉันนั้น”

จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล
โดย ริชาร์ด บาค
ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช - แปล

ตอนที่ 1

ตอนนั้นเป็นเวลาเช้า พระอาทิตย์แรกขึ้นได้เปิดทองระลอกกระยับไปทั้งทะเลที่ไม่มีคลื่น ในระยะทางหนึ่งไมล์จากฝั่ง เรือหาปลาห้าหนึ่งกวนน้ำทะเลให้เป็นคลื่น และคำที่หมายถึงการบินมือเข้าได้กระจายไปในอากาศ จนกระทั่งนกนางนวลเป็นฝูงประมาณพันตัวบินมาโฉบเฉี่ยว และสู้กันเพื่อเศษอาหารเป็นวันวันวายอีกวันหนึ่งที่เพิ่งจะเริ่มขึ้น

แต่ว่าห่างไกลออกไป อยู่คนเดียวไกลเกินเรือหาปลาและฝั่งทะเล จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล กำลังซ่อมบินอยู่ใน ระยะสูงร้อยฟุตบนฟ้า เขาหย่อนเท้าที่มีพังผืดลง ยกปากขึ้นสูง และใช้แรงอย่างหนักที่จะรักษาวงโค้งที่ออกจะเจ็บปวดไว้ในปีกทั้งสองของเขา วงโค้งนี้หมายถึงการบินอย่างช้า แล้วเขาก็บินช้าลงจนลมที่ปะทะกับหน้าเขานั้นกลายเป็นเพียงเสียงกระซิบ จนกระทั่งมหาสมุทรหยุดนิ่งอยู่กับที่ ณ เบื้องล่างแห่งตัวของเขา เขาหรีดตาลงด้วยสมาธิอันเคร่งเครียด อันลมหายใจไว้บังคับให้ปีกโค้งเข้า...อีกเพียง...หนึ่งนิ้ว แล้วเขาก็ฟูไปทั้งตัว เขาเสียหลัก และร่วงลงมาจากระดับที่บินอยู่

นกนางนวลนั้นก็อย่างที่ทานรู้กันอยู่แล้วว่าไม่มีวันที่จะเสียหลัก ไม่มีเสียระดับ การเสียระดับบินคือการเสียหน้าและเสียเกียรติ

แต่จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล ผู้ซึ่งไม่ละอาย ผู้ซึ่งกางปีกออกอีกครั้งให้เป็นโค้งอันสั้นระริว-ทำให้บินช้าลง ช้าลง และเสียระดับอีกครั้งหนึ่งนั้น-ไม่ใช่นกธรรมดาสามัญ

นกนางนวลส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ให้เกินไปกว่าการบินอย่างธรรมดาที่สุด-รู้เพียงแต่ว่าจะออกจากฝั่งเพื่อหาอาหารแล้วบินกลับฝั่งอย่างไร การบินไม่ใช่เรื่องสำคัญ การกินต่างหากที่เป็นเรื่องใหญ่ แต่สำหรับนกนางนวลตัวนี้การกินไม่ใช่สิ่งสำคัญเลย การบินเท่านั้นที่สำคัญ สำคัญมากกว่าอะไรทั้งหมด จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล รักที่จะบิน

เขาได้สังเกตเห็นแล้วว่าความคิดเช่นนี้ไม่ใช่ทางที่จะหาความนิยมจากนกตัวอื่นๆ แม้แต่พ่อแม่ของเขาเองก็ตอ้งรอนใจในเมื่อจอนะธันใช้เวลาเป็นวันๆ อยู่คนเดียวเพื่อรอนในระดับต่ำเป็นร้อยๆ เทียวทดลองดู

เขาไม่รู้เหตุ เช่นเวลาที่เขามบินเหนือน้ำ ในระยะที่ต่ำกว่าความยาวระหว่างปลายปีกข้างหนึ่งของเขาจนถึงปลายปีกอีกข้างหนึ่ง ทำไมเขาจึงอยู่ในอากาศได้นานกว่าธรรมดาและใช้แรงแต่น้อย การรอนของเขาไม่ได้จบลงด้วยการทิ้งตัวลงในทะเล แต่เขาจะหย่อนปลายเท้าลงมาให้ถูกน้ำ บังเกิดเป็นคลื่นยาวตามหลังมา จนเขาถึงผิวน้ำด้วยเท้ากดแน่นไว้สองข้างตัวทำให้เพรียวลม เมื่อเขาปล่อยตัวให้ไหลไปตามผิวน้ำจนถึงฝั่ง แล้วไหลเลยขึ้นไปบนหาดทราย แล้วเดินกลับมาวัดรอยไหลของเขามบนทรายว่าเป็นระยะทางกี่ก้าว พ่อแม่ของเขาก็จะรอนใจเอาจริงๆ

“ทำไม จอน ทำไม?” แม่ของเขาถาม **“ทำไมเจ้าจึงทำตัวให้เหมือนนกอื่นในฝูงเขาไม่ได้? มันยากนักหรือลูก? ทำไมไม่ทิ้งการบินต่ำๆ เอาไว้ให้พวกนกกระทงและนักอัลบารอส เขาทำกัน? ทำไมเจ้าไม่กินอะไรเลย? จอน เจ้าผอมจนเหลือแต่ขนกับกระดูกแล้ว”**

“ผมไม่ถือหรือแม่ว่าผมจะเหลือแต่ขนกับกระดูก ผมเพียงแต่อยากรู้ ว่าผมจะทำอะไรได้บ้าง และทำอะไรไม่ได้บ้างในอากาศ ผมอยากรู้เท่านั้นเอง”

“ฟังทางนี้บ้าง จอนะธัน” พ่อเขาพูดอย่างไม่อดทนนัก **“หน้าหนาวจะมาถึงอีกไม่นานนัก เรือปลาก็จะมีน้อยลง ปลาที่เคยว่ายบนผิวน้ำก็จะลงลึก ถ้าเอ็งอยากจะเรียนอะไรก็ควรเรียนเรื่องอาหาร**

และการหากิน เรื่องการบินมันก็ได้อยู่หรอก แต่เอ็งจะกินการร่อนเข้าไปไม่ได้ อย่าลืมว่า *เหตุที่เอ็งต้องบินก็เพื่อหากินเท่านั้น*”

จนระดับพยักหน้ารับอย่างอยู่ในโอวาท เขาจะพยายามทำตัวเหมือนนางนวลอื่นไปสักวันหนึ่งหรือสองวัน เขาพยายามจริงๆ ทั้งร้องเสียงแหลมและสู้กับนกอื่นเป็นฝูงตามทาบลาและเรือปลาบินโฉบเข้าคว้าเอาเศษปลาบ้าง เศษขนมปังบ้าง แต่ถึงจะพยายามอย่างไรก็ไม่รอด

ไม่เห็นจะเป็นเรื่องอะไรเลย! เขานึกในใจขณะที่ปล่อยปลาหัวอ่อนตัวหนึ่งให้หลุดจากปาก ให้แก่คนนางนวลแก่ที่กำลังบินไล่เข้ามา เราอาจใช้เวลาทั้งหมดนี้เล่าเรียนวิธีบิน มีเรื่องที่จะต้องเรียนมากเหลือเกิน!

ไม่นานนัก จนระดับนางนวลก็ออกไปอยู่ตัวเดียวอีก ไกลออกไปในทะเล หิว มีความสุข และเรียน

วิชาที่เรียนคือความเร็ว และภายในเวลาเพียงอาทิตย์เดียวเขาได้ที่ฝึกซ้อม เขาก็รู้เรื่องความเร็วมากกว่านางนวลที่บินเร็วที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่

ในระยะสูงหนึ่งพันฟุต กระจี๊อปีกให้แรงที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วเขาก็ปีกหัวลง ดำดิ่งจากอากาศมาสู่คลื่นในทะเล และเขาก็ได้เรียนรู้ว่าเพราะเหตุใด นางนวลจึงบินดิ่งลงมาด้วยกำลังปีกไม่ได้ ภายในเวลาเพียงหกวินาทีเขาพุ่งตัวลงมาด้วยความเร็วถึงเจ็ดสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง ความเร็วเช่นนี้ทำให้ปีกไม่เที่ยงและเสียแรงตอนกระจี๊อปีกขึ้น

ครั้งแล้วครั้งเล่า ผลก็เกิดขึ้นอย่างเดียวกัน ถึงเขาจะพยายามและใช้ความสามารถอย่างสูงสุด เขาก็ไม่สามารถจะควบคุมทิศทางแห่งการบินได้ในความเร็วอันสูง

บินขึ้นไปถึงพันฟุต บินด้วยความเร็วสูงสุดตรงไปข้างหน้าก่อน จากนั้นก็ปีกหัวลง กระจี๊อปีกเพื่อดำเอาหัวลง แล้วก็ทุกครั้งที่ปีกซ้ายของเขาต้องติดขัดเมื่อกระจี๊อขึ้น ทำให้ตัวโคลงมาทางซ้ายอย่างแรง แข็งปีกขวาไว้ไม่กระจี๊อเพื่อให้ตัวโคลงกลับ แต่แล้วตัวเขาก็กระเด็นอย่างกับลูกไฟจากเตาไฟไปทางขวา หมุนตัวไปเลย

เขาพยายามสุดความสามารถตอนกระจี๊อขึ้น พยายามถึงสิบครั้ง แต่ทั้งสิบครั้ง เมื่อเขาถึงความเร็วเจ็ดสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง ขนตามตัวเขาก็ตีกลับกระจุยกระจาย หมดความทรงตัว แล้วก็ร่วงโครมลงมาในน้ำ

ในที่สุดเขาก็ निकออก ขณะที่ตัวเปียกน้ำชุ่มโชกกว่า ฤดูแจไชปัญหานี้ก็คือการกางปีกไว้เฉยๆ ในความเร็วสูง กระจี๊อปีกบินจนได้ความเร็วห้าสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมงแล้วก็กางปีกนิ่งไว้

จากระดับสูงสองพันฟุตเขาลองดูอีกครั้ง คราวนี้หมุนตัวดำดิ่งลงมา ปีกกางออกเต็มที่ และกางปีกแข็งคงที่ไว้เมื่อผ่านความเร็วเกินกว่าห้าสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมงมาแล้ว เขาต้องใช้กำลังอันมหาศาล แต่ก็ก็เป็นผลสำเร็จ ภายในสิบวินาทีเขาพุ่งผ่านอากาศลงมาด้วยความเร็วเก้าสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง

จนระดับได้ทำสถิติความเร็วแห่งโลกสำหรับนางนวลขึ้นแล้ว

แต่ชัยชนะนั้นก็มิได้อยู่ประเดี๋ยวเดียว พอถึงตอนที่เขาจะพุ่งตัวขึ้นจากการดำดิ่ง ขณะที่เขาขยับเปลี่ยนมุมปีกของเขา เขาก็พังไปอย่างที่เคยมาแล้ว และในความเร็วเจ็ดสิบลไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมงนั้น เขาพังเหมือนกับไคนาไมต์ระเบิด จนระดับ นางนวล เหมือนกับระเบิดกลางอากาศ แล้วตกผางลงมาบนท้องทะเลซึ่งแข็งเหมือนกับปุดด้วยอิฐ

เมื่อเขาฟื้นตัวได้สตินั้นเป็นเวลาค่ำมืดไปนานแล้ว และเขาก็ลอยอยู่กลางแสงจันทร์บนพื้นมหาสมุทร ปีกของเขารู้สึกเหมือนกับว่าเป็นแท่งตะกั่วแต่น้ำหนักของความลุ่มเหลวนั้นดูเหมือนจะวางอยู่บนหลังของเขาหนักยิ่งกว่า เขาอ่อนใจอยากให้น้ำหนักนั้นมันค่อยๆ ถ่วงเขาลงไปให้ถึงก้นทะเลเสียให้รู้แล้วรูดไป

ขณะที่เขาจมลึกลงไปใต้น้ำนั้น มีเสียงกร้าวๆ ประหลาดดั่งขึ้นในใจเขา ไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้ เราเป็นนกกางนวล เราถูกจำกัดด้วยธรรมชาติ ถ้าเราเกิดมาเพื่อเรียนรู้มากเรื่องการบินเราก็คงจะได้มีแผนการบินและสมอง ถ้าเราเกิดมาเพื่อบินเร็วเราก็คงจะได้มีปีกอันสั้นอย่างนกเหยี่ยว และกินหนูเป็นอาหารแทนปลา พ่อแก่กว่าถูกแล้ว เราต้องลืมความโง่เขลาที่เสีย เราต้องบินกลับบ้านไปเข้าฝูง และพอใจที่เราเป็นอะไร เป็นแต่เพียงนกกางนวลที่มีอะไรหลายอย่างจำกัด

เสียงนั้นจางหาย และจอนะธันก็เห็นด้วยกับเสียงนั้น เวลากลางคืนนกกางนวลควรจะอยู่บนฝั่งและตั้งแต่นี้เป็นต้นไป เขาสาบานว่าเขาจะเป็นนกกางนวลธรรมดา ซึ่งจะทำให้ทุกคนสบายใจกว่าเก่า

เขาสืบตัวอย่างอ่อนแรงขึ้นจากน้ำ และบินไปสู่พื้นแผ่นดิน รู้สึกยินดีที่เขาได้เรียนรู้วิธีที่รุนแรงในการบินระดับต่ำ

ไม่เอา! เขานึกในใจ เราเลิกเด็ดขาดที่จะเป็นอย่างที่เคยเป็น ไม่สนใจกับสิ่งที่ได้เรียนรู้อีกต่อไปแล้ว เราเป็นนกกางนวลเหมือนกับนกกางนวลตัวอื่นๆ และจะบินเหมือนกับนกกางนวล คิดได้อย่างนั้นเขาก็บินขึ้นสูงร้อยฟุตแล้วกระพือปีกเร็วขึ้นพุ่งตัวไปสู่ฝั่งทะเล

เขาสบายใจขึ้น เมื่อได้ตกลงใจว่าจะเป็นแต่นกตัวหนึ่งในฝูง ต่อไปนี้จะไม่ทำอะไรที่จะผูกมัดเขาไว้กับอำนาจที่คอยผลักดันเขาให้เรียนวิชา จะไม่มีการประลองความรู้และไม่มีความล้มเหลวอีกต่อไป และมันก็สวยดีเหมือนกัน ที่จะหยุดคิดสักที แล้วเขาก็บินไปในความมืด มุ่งไปยังแสงไฟที่อยู่บนชายหาด

มีด! เสียงกร้าวดั่งขึ้นอีกอย่างตกใจ นกกางนวลไม่มีวันที่จะบินมีดๆ
จอนะธันไม่มีปัญญาที่จะฟังเสียงนั้น สวยดีเขานึก แสงจันทร์และแสงไฟ เป็นประกายระยิบระยับอยู่บนผิวน้ำ เหมือนกับแสงไฟบอกระยะเป็นทางไว้ตลอดคืน และทุกอย่างดูสงบนิ่ง...

ลงเดี๋ยวนี้! นกกางนวลไม่บินกลางคืน! ถ้าเจ้าเกิดมาเพื่อบินกลางคืนเจ้าก็คงจะมีตาของนกเค้าแมว เจ้าจะต้องมีแผนการบินเป็นสมอง! เจ้าคงจะได้มีปีกสั้นของเหยี่ยว!

และ ณ ที่นั้นในเวลากลางคืน อยู่ในอากาศสูงร้อยฟุต จอนะธัน ลีริงสตัน นางนวล ก็หลับตาแล้วเบิกตาโตเป็นระยะ ความทุกข์ ความตั้งใจของเขาหายไปหมด

ปีกสั้น! ปีกสั้นของเหยี่ยว!

นั่นคือคำตอบ! ใ้เรามันโง่บัดซบไปเอง! เราต้องการเพียงปีกอันนิดเดียวเท่านั้นเอง สิ่งที่เราควรต้องทำก็คือหุบปีกส่วนใหญ่ไว้ และบินด้วยปลายปีกนิดเดียวเท่านั้น! ปีกสั้น!

เขามินขึ้นไปสูงสองพันฟุตเหนือทะเลอันดำมืด และโดยไม่ได้คำนึงถึงความวิบัติหรือความตายแม้แต่ขณะจิต เขาเอาหัวปีกแนบเข้าไว้ข้างตัวอย่างแน่น เหลือปลายปีกที่แคบเหมือนมีดสั้น แพลมออกไปรับลม แล้วเขาก็ทุ่ตัวดำดิ่งลงมา

เสียงลมกระทบหัวดั่งเหมือนเสียงร้องของสัตว์ใหญ่ที่ดุร้าย เจ็ดสิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง ร้อยยี่สิบไมล์ และยิ่งเร็วขึ้นไปอีก การต้านทานลมด้วยความเร็วร้อยยี่สิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมงไม่หนักเท่ากับตอนที่ต้องต้านลมด้วยความเร็วเจ็ดสิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง และด้วยการบิดปลายปีกเบาๆ ที่สุดเขาก็ถอนตัวออกจากการดำดิ่ง และบินระดับหรือไปเหนือคลื่น-ลูกป็นใหญ่สี่เท่าได้แสงจันทร์

เขาหรีดตาให้เหลือเป็นเพียงเส้นผ่าเล็กนิดเดียวเพื่อกันลมแล้วก็เกิดความมืด **หนึ่งร้อยยี่สิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง!** และควบคุมการบินได้ตลอด! ถ้าเราดำดิ่งจากระยะห้าพันฟุตแทนที่จะเป็นเพียงสองพัน ก็น่าคิดว่าจะเร็วเพียงไหน...

คำสัตย์สาบานของเขาเมื่อครั้งเขาสัมผัสแล้วเหมือนกับถูกกวาดไปจนหมดด้วยกระแสลมอันแรงเร็ว แต่เขาก็ไม่รู้สึกลึบ ในการที่ผิดสัญญาที่ทำได้ด้วยตนเอง สัญญาแบบนั้นเหมาะแต่กับนก

นางนวลที่ยอมรับเอาธรรมดาโลก *นกนางนวลที่ได้แต่ต้องกับความประเสริฐของวิชาที่ได้เรียนรู้แล้ว จะทำสัญญาแบบนั้นเพื่อประโยชน์อันใด?*

ได้เวลาพระอาทิตย์ขึ้น จอนะธันก็ฝึกซ้อมอีกจากระดับห้าพันฟุต เรือหาปลาอุดเหมือนเศษ ผงลอยอยู่บนท้องฟ้าสีน้ำเงินอันราบเรียบ ผุงนางนวลที่ออกหากินมือเข้ามาอุดเหมือนกับผุงละเองที่ ปลิวอยู่เป็นวงกลม

เขามีชีวิต ตัวสั้นสะเทือนเล็กน้อยด้วยความโสมนัส มีความภาคภูมิใจว่าสามารถควบคุมความ กลัวของตนได้ ครั้นแล้วก็หุบหัวปีกเข้ามาทันทันทันใด

ยื่นปลายปีกสั้นออกไปให้ได้มุม และพุ่งตัวดิ่งลงไปสู่ทะเล เมื่อผ่านระยะทางลงมาได้สี่พันฟุต เขาก็ถึงความเร็วขั้นสุดท้าย ลมที่ปะทะอยู่นั้นกลายเป็นกำแพงเสียงที่กั้นเขาไว้ไม่ให้เคลื่อนไหวเร็ว กว่านั้นได้ เขากำลังบินตรงลงมา ด้วยความเร็วสองร้อยสี่สิบไมล์ต่อหนึ่ง เขากลับน้ำลายในคอ รู้ตัวว่า หากปีกของเขาเกิดกางออกในขณะนั้นเขาจะถูกลมเป่าให้ขาดออกจากกันเป็นนกนางนวลชิ้นเล็กชิ้น น้อยล้านชิ้น **แต่ความเร็วนั้นคืออำนาจและความเร็วคือความร่าเริงเบิกบานใจ และความเร็วคือ ความงามอันบริสุทธิ์**

เขาถอนตัวจากการดำดิ่งในระยะหนึ่งพันฟุต ปลายปีกสั้นสะเทือนด้วยลมมหาภัยกษนั้น ทั้งเรือ และผุงนกนางนวลกำลังแกว่งไกลและมีขนาดใหญ่ขึ้นทุกทีในเส้นทางบินของเขา

เขาหยุดไม่ได้ เขายังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าจะบินเลี้ยวอย่างไรในความเร็วขนาดนั้น

ถ้าชนกันเขาก็ตายทันที

เขาได้แต่หลับตา

เหตุที่เกิดขึ้นในเช้าวันนั้น ตอนหลังตะวันขึ้นก็คือ จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล บินหรือฝักกลาง ผุงนกนางนวลที่บินออกหากินมือเข้าด้วยความเร็วสองร้อยสี่สิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง ดาก็หลับ ด้วย เสียงหวีดหวิวอันเกิดจากลมและชนนกระทบกัน เคราะห์ยั้งดีที่โชคชะตานกนางนวลยังยืมให้เขาอยู่ ครั้งนี้ จึงไม่ปรากฏว่ามีนกตัวใดต้องเสียชีวิต

ถึงตอนที่เขาชูปากขึ้นฟ้าเขายังอยู่ในความเร็วอันร้อนแรงถึงหนึ่งร้อยหกสิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง เมื่อเขาเพลาคความเร็วจึงได้สี่สิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมงเขากางปีกออกได้ เรือหาปลาอุดเหมือนกับเศษขนมปังในทะเล สี่พันฟุตข้างล่าง

ความคิดของเขามีแต่ชัชชชะ ความเร็วขั้นสุดท้าย! นกนางนวลบินได้ถึงสองร้อยสี่สิบไมล์ต่อ หนึ่งชั่วโมง! เป็นการก้าวออกมาจากวิถุฏฐะ หรือวงจรแห่งชีวิต เป็นขณะหนึ่งที่ใหญ่ยิ่งที่สุดในประวัติ แห่งผุงนกนางนวล และขณะนั้นยุคใหม่ก็เกิดขึ้นแก่จอนะธัน นางนวล เมื่อเขาบินออกไปยังที่ฝึกบินอัน เปลี่ยวของเขา เขาหุบปีกแล้วดำดิ่งลงมาจากเพดานบินสูงถึงแปดพันฟุต เขาดังหน้าที่จะหาความรู้ ทันทันที่จะบินเลี้ยวได้อย่างไร

เขาพบว่า ขนปลายปีกเพียงเส้นเดียว หากขยับไปเพียงเศษของนิ้ว จะทำให้เลี้ยงตัวได้ในวง กว้างอย่างราบรื่นด้วยความเร็วอันสูงมาก ก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องนี้ เขาก็ได้เรียนรู้ว่า ถ้าขยับขนเกินกว่า หนึ่งเส้นด้วยความเร็วขนาดนั้น จะผลึกตัวเขาให้หมุนตัวไปเหมือนกับลูกปืนยาว...และจอนะธันก็ได้บิน แบบโลดโผนเป็นนกนางนวลตัวแรกในโลก

เขาไม่มีเวลาเหลือพอที่จะไปคุยกับนกตัวอื่นในวันนั้น แต่ฝึกบินเรื่อยไปจนตะวันตกดินแล้ว นาน เขาค้นพบการบินที่เรียกว่า แบบวงกลมตั้งหมุนระดับช้า หมุนปิดจิ้งหะ ดวงสว่างหนายท้อง หมุน ตัวทางตั้งต้นนอก ตีลังกา

เมื่อจอนะธันกลับมาถึงผุงบนหาด ก็เป็นเวลากลางคืนเต็มที่แล้วเขาเวียนหัวและเหนื่อยที่สุด แต่ด้วยความดีใจ เขามบินแบบวงกลมตั้งเข้าไปจนถึงที่ก่อนจะลงจับก็ทำการหมุนระดับเร็วเสียด้วย พอ ผุงนกรู้เข้าถึงเรื่องที่เขาออกจากวงจรรไปได้เกิด เขานึก เจาจะต้องดีใจกันแทบบ้า ต่อไปนี้ชีวิตจะมี อะไรต่ออะไรขึ้นอีกพิลึกกึกก็้อ แทนที่จะบินพะเยิบพะยานออกไปที่เรือหาปลาแล้วก็บินกลับ

ชีวิตมีเหตุผลขึ้นแล้ว เราสามารถจะยกตัวเองขึ้นจากอวิชชา เราจะทำตัวเราให้เป็น สัตว์ประเสริฐได้ด้วยปัญญาและความเข้าใจของเราเป็นเสรีได้! เราเรียนบินได้!

อนาคตตั้งหิ้งก็ก่อกองและเรื่องรองด้วยความรุ่งโรจน์ที่ฟังจะเป็นไปได้

นกนางนวลกำลังอยู่กันเป็นฝูงใหญ่ ในการประชุมฝูงเมื่อเขาไปถึง และดูท่าว่าจะได้ประชุมกันมานานแล้ว ความจริง ฝูงนกกำลังคอยเขาอยู่

“จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล! ออกมายืนตรงกลาง” คำพูดของนกผู้ใหญ่ดังขึ้นด้วยเสียงที่ใช้ในพิธีกรรมอันสูงสุด “การออกไปยืนตรงกลาง” เจๆ นั้น หมายถึงความอับอายอย่างยิ่งหรือการเสียเกียรติอย่างยิ่งเท่านั้น แต่ “การยืนตรงกลางเพื่อเกียรติ” นั้น เป็นวิธีกำหนดตัวผู้นำชั้นสูงของฝูงนกนางนวล ไข่แล้ว เขานึก ฝูงนกที่ออกหากินมือเข้าเมื่อเขานึกจะได้แลเห็นการออกจากวิญญูะของเรา! แต่เราไม่ต้องการเกียรติอย่างใด เราไม่มีความประสงค์จะเป็นผู้นำ เราอยากแต่เพียงจะแบ่งปันสิ่งที่เราได้พบให้ได้รู้ทั่วกัน เพียงแต่จะให้เห็นขอบฟ้าซึ่งอยู่เบื้องหน้าของเราทุกคน เขาก้าวออกไปยืนตรงกลาง

“จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล” ผู้ใหญ่นกพูดขึ้น “ยืนตรงกลางด้วยความอับอายต่อหน้าเพื่อนนกนางนวลทั้งปวงของเจ้า!”

เขารู้สึกเหมือนกับถูกตีด้วยแผ่นกระดาน เขาชองเขาอ่อนลง ขนของเขาหลบ มีเสียงดังซู่ในหู ยืนตรงกลางด้วยความอับอาย? เป็นไปไม่ได้! แหวกวิญญูะ! พวกเขาเข้าใจไม่ได้! เขาผิดทั้งหมด เขาคิด!

“เพื่อความผิดอันได้เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความรับผิดชอบอย่างไรความคิดของเขา” เสียงอันเอาจริงนั้นกล่าวต่อไปเป็นทำนอง “ทำให้เสียเกียรติภูมิและประเพณีของตระกูลนางนวล...”

การที่ต้องออกไปยืนตรงกลางด้วยความอับอายนั้น แปลว่าเขาจะต้องถูกขับออกจากฝูงนก ถูกเนรเทศให้ไปอยู่โดดเดี่ยวบนหน้าผาที่อยู่ไกล

“...วันหนึ่ง จอนะธัน ลิวิงสตัน นางนวล เจ้าจะต้องรู้ว่าการขาดความรับผิดชอบนั้นไม่เกิดประโยชน์แก่ตนอย่างใดเลย **ชีวิตเป็นสิ่งที่เราไม่รู้และรู้ไม่ได้ นอกจากว่าเราเกิดมาในโลกนี้เพื่อกิน เพื่อมีชีวิตอยู่ให้นานที่สุดที่เราจะอยู่ได้”**

นกนางนวลไม่โต้ตอบผู้ปกครองฝูง แต่เสียงของจอนะธันก็ดังขึ้น “ขาดความรับผิดชอบ? พี่น้องทั้งหลาย!” เขาร้อง “จะมีใครที่มีความรับผิดชอบไปยังกว่านกนางนวลที่พบและปฏิบัติตามความหมาย และวัตถุประสงค์ที่สูงกว่าสำหรับการใช้ชีวิต? นับเป็นเวลาพันปีที่พวกเราได้แต่คอยเฉียวเอาหัวปลา แต่เดี๋ยวนี้เรามีเหตุผลที่จะอยู่-นั่นคืออยู่เพื่อเรียนรู้ เพื่อค้นพบความจริง และเพื่อหลุดพ้น! **ขอโอกาสให้ผมสักครั้ง ขอให้ผมได้ชี้แจงว่าผมได้พบอะไรเข้า...”**

ฝูงนกนั้นอาจเป็นหินผาก็ได้

“เราไม่ใช่พี่น้องของมันแล้ว” นกนางนวลพูดกันขึ้น และด้วยความพร้อมเพรียงกัน นกนางนวลทั้งนั้นก็พากันปิดหูและหันหลังให้เขา

จอนะธันนางนวลใช้เวลาที่เหลือต่อมาอยู่คนเดียว แต่เขาบินพ้นหน้าผาที่อยู่ไกลนั้นออกไปอีก ความเสียใจของเขามีได้อยู่ที่ความเปลี่ยวเปล่า แต่อยู่ที่การที่นกนางนวลอื่นๆ ไม่ยอมเชื่อความรุ่งโรจน์แห่งการบินที่รอคอยพวกเขาอยู่ พวกนกเหล่านั้นไม่ยอมลืมนตาขึ้นมองดูอะไรเสียเลย

เขาเรียนรู้มากขึ้นทุกวัน เขาเรียนรู้ว่าการดำดิ่งอย่างเพรียวลมด้วยความเร็วอันสูงจะทำให้เขาได้ปลาที่หายากและอร่อยซึ่งอยู่ใต้ผิวน้ำลงไปถึงสิบฟุต เขาไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตามเรือหาปลา และกินขนมปังนูดอีกต่อไปเพื่อเอาชีวิตรอด เขาเรียนรู้วิธีหลบกลางอากาศ ตั้งทิศทางบินไว้ให้ขวางลมที่พัดออกจากฝั่ง และบินร่อนไปได้ไกลเป็นร้อยๆ ไมล์ จากเวลาตะวันตกดินจนถึงตะวันขึ้น ด้วยสมาธิภายในอย่างเดียวกันเขาสามารถบินไปในหมอกทะเลอันหนาและบินขึ้นเหนือระดับหมอกให้อยู่บนฟ้าอันสว่างแพรวพราว...ในขณะที่เดียวกันกับที่นกนางนวลอื่นทุกตัวต้องยืนจับแจออยู่บนพื้นดิน ไม่รู้

ว่าอะไรเป็นอะไรนอกจากหมอกและฝน เขาเรียนรู้ที่จะเห็นลมเข้าฝั่งไปไกล เพื่อกินแมลงที่มีรสอัน
ละมุนละไม

สิ่งที่เขาเคยหวังว่าฝูงนกจะได้รับในครั้งหนึ่งนั้น บัดนี้ได้ตกเป็นของเขาแต่ผู้เดียว เขาเรียนบิน
ได้ และไม่เสียดายราคาที่ต้องจ่ายไปเพื่อแลกความรู้ จอณะธันรู้ความจริงว่า ความง่วงเหงาทางจิต
ความกลัวและความโกรธทำให้กนางนวลมีอายุสั้น และเมื่อสิ่งเหล่านี้ได้หมดไปจากจิตของเขาแล้ว
เขาก็มีอายุยืนอย่างยิ่ง

ครั้นกาลของเขามาถึง ก็มีกนางนวลสองตัวบินมาในตอนเย็นและมาพบจอณะธันกำลังร่อน
กินลมอย่างสงบอยู่บนท้องฟ้าที่เขารัก กนางนวลสองตัวที่ปรากฏกายอยู่ข้างปีกของเขานั้นบริสุทธิ์
สะอาดเหมือนกับแสงดาว และแสงอันเรืองรองจากตัวนกทั้งสองนั้นดูนุ่มนวลและเป็นมิตรในอากาศ
ยามค่ำคืน แต่สิ่งที่น่ารักที่สุดก็คือความซ่าซอในการบินของนกทั้งสอง ปลายปีกของนกทั้งสองนั้น
ขยับเข้ามาอยู่ห่างจากปลายปีกของเขาเพียงสองนิ้วถ้วนไม่มีขาดมีเกินตลอดเวลา

โดยมิได้พูดจาอย่างไร จอณะธันได้ทดสอบนกทั้งสอง ด้วยการทดสอบที่ไม่เคยมีกนางนวล
ตัวใดได้ผ่าน เขาบิดปีกของเขา บินช้าลงจนเหลือความเร็วเพียงหนึ่งไมล์ต่อชั่วโมงก่อนที่จะหยุดนิ่ง
นกอันมีรัศมีทั้งสองนั้นก็บินช้าลงตามเขาอย่างราบรื่น อยู่ในท่าทางอันถูกต้อง นกทั้งสองนั้นรู้วิธีบินช้า
อย่างแน่นอน

เขาหุบปีก ดวงสว่าง แล้วทั้งตัวดำดิ่งด้วยความเร็วหนึ่งร้อยเก้าสิบไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง นกทั้ง
สองก็ดำลงมาด้วยกัน จิกหัวลงมาแบบการบินเป็นฝูงอันหาที่ติไม่ได้

ในที่สุด เขาเปลี่ยนความเร็วนั้นให้เป็นการบินแบบหมุนระดับช้า ปีกหัวลง นกทั้งสองก็หมุน
ระดับไปกับเขา มีใบหน้าอันยิ้มแย้ม

เขาคืนตัวมาเป็นการบินระดับและนั่งเงียบอยู่พักหนึ่งก่อนที่จะพูด "เออาละ" เขาพูดขึ้น "ท่าน
เป็นใคร?"

**"เรามาจากฝูงของท่าน จอณะธัน เราเป็นพี่น้องท่าน" คำพูดนั้นเป็นคำพูดที่หนักแน่น
และสงบ "เรามาเพื่อนำตัวท่านให้ไปอยู่สูงกว่านี้ เรามาพาท่านกลับบ้าน"**

"เราไม่มีบ้าน เราไม่มีฝูง เราเป็นนกจรจัด ผู้ถูกขับออกจากฝูง และขณะนี้เราบินอยู่ในระดับ
สูงสุดของลมภูเขาใหญ่ เราไม่สามารถจะยกร่างกายอันชราของเราให้สูงขึ้นไปกว่าอีกสองสามร้อย
ฟุตได้แล้ว"

*"แต่ท่านทำได้ จอณะธัน เพราะท่านได้เรียนรู้แล้ว เรียนจบโรงเรียนหนึ่งแล้วถึงเวลาที่อีก
โรงเรียนหนึ่งจะเริ่มต้น"*

เช่นเดียวกับที่ปัญญาได้เป็นแสงสว่างมาตลอดชีวิตของเขา ขณะนั้นปัญญาก็สว่างขึ้นมาในตัว
ของจอณะธัน นางนวล นกทั้งสองนั้นพูดถูกแล้ว เขาอาจบินให้สูงขึ้นไปอีกได้ และถึงเวลาที่เขาจะกลับ
บ้านแล้ว

เขามองดูท้องฟ้าอยู่นานเป็นครั้งสุดท้าย มองข้ามดินแดนอันเป็นแสงเงินซึ่งเขาได้เรียนรู้มา
มาก

"เราพร้อมแล้ว" เขากล่าวในที่สุด

*และจอณะธัน ลีวีงสตัน นางนวล ก็ลอยสูงขึ้นไปพร้อมกับกนางนวลสองตัวซึ่งมีรูปร่างอัน
สว่างราวแสงดาว แล้วก็หายไปในท้องฟ้าอันมืดสนิท*

ตอนที่ 2

สวรรค์เป็นอย่างนี้เอง เขานึกในใจ แล้วเขาก็ต้องยืมชั้นตัวเอง ดูเหมือนจะขาดความเคารพไปหน่อยที่วิเคราะห์สวรรค์เสียตั้งแต่เวลาที่กำลังบินขึ้นสวรรค์

ขณะที่เขาขึ้นมาจากโลก และกำลังบินเข้าฝูงใกล้ชิดกับนกนางนวลทวิภพสองตัวนั้น เขาก็เห็นว่ากายของเขาเริ่มจะเรืองรองเหมือนกับนกทั้งสอง จริงอยู่ นกนางนวลหนุ่มชื่อ จอนะฉัน ผู้ซึ่งเคยอยู่เบื้องหลังตาสีทองของเขาตลอดมานั้นก็ยังคงอยู่มิได้หายไปไหน แต่ร่างกายภายนอกได้เปลี่ยนไปแล้ว

ร่างกายนั้นก็รู้สึกเหมือนกับกายนก แต่มันบินได้ดีกว่าที่กายเก่าของเขาเคยบินได้มากก็ทำไมเล่า ใช้แรงเพียงครั้งเดียวเขาก็บินได้เร็วกว่าและดีกว่าถึงสองเท่าของเมื่อครั้งที่เราบินได้ดีที่สุดในโลก เขานึก

ขนของเขาขณะนี้ เป็นสีขาวสุกใส และปีกของเขาเรียบและมีคุณภาพดีที่สุดใน เหมือนกับว่าทำด้วยแผ่นเงิน เขาเริ่มเรียนรู้ลักษณะปีกใหม่ของเขาด้วยความปรารถนา และผลัดกันกำลังเข้าไปในปีกใหม่คู่หนึ่ง

ในความเร็วหนึ่งร้อยห้าสิบลีต่อชั่วโมง เขาก็รู้ว่า เขากำลังบินได้ใกล้ความเร็วอันสูงสุดสำหรับการบินระดับ ในความเร็วสองร้อยเจ็ดสิบสามลีต่อชั่วโมง เขาก็นึกว่าเขากำลังบินอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่เขาสามารถจะบินได้ และเขาก็รู้สึกผิดหวังนิดๆ กายใหม่ของเขานี้จะทำอะไรได้มากนักน้อยอย่างมีขอบเขตจำกัดเหมือนกัน และถึงแม้ว่าเขาจะบินได้เร็วกว่าสถิติการบินเก่าของเขาในแบบนี้ได้มากมาย มันก็ยังเป็นสถิติที่เขาจะต้องใช้ความเพียรอีกมากที่จะทำลายลง ในสวรรค์ เขานึก ไม่ควรจะมีขอบเขต

เมฆเผยออกจากกัน นกที่พาเขามาสองตัวนั้นร้องว่า "ขอให้ลงด้วยสวัสดิภาพ จอนะฉัน" แล้วก็หายไปเป็นอากาศธาตุ

เขากำลังบินอยู่เหนือทะเล มุ่งไปยังฝั่งที่มีแหลมยื่นออกมาหลายแห่ง นกนางนวลจำนวนไม่กี่ตัวกำลังบินเล่นลมที่ตื้นขึ้นจากหน้าผา ทางทิศเหนือ บนขอบฟ้าเลยที่เดียว มีนกนางนวลบินอยู่ไม่กี่ตัว ภาพใหม่ ความคิดใหม่ ปัญหาใหม่ ทำไมจึงมีนกนางนวลน้อยนัก? สวรรค์ควรจะมีนกนางนวลท่วมทับ! และทำไมเราจึงเห็นน้อยนัก ในทันทีทันใด? นกนางนวลในสวรรค์ไม่มีทางที่จะเห็นอยู่ได้หรือแม้แต่จะหลับ

เขาได้ยินเสียงเหล่านี้มาจากไหน? **สัญญา คือความจำได้ถึงชีวิตในโลกของเขาจะเริ่มจะอันตรายไป** โลกเป็นที่ๆ เขาได้เรียนรู้มากแน่นอน แต่รายละเอียดนั้นออกจะเลื่อนราง มีเรื่องเกี่ยวกับการสู้เพื่อแย่งอาหารกันกินและเรื่องถูกขับออกจากฝูง

นกนางนวลราวสิบสองตัวที่อยู่บนฝั่งบินมาหาเขา ไม่ได้พูดอะไรเลยสักตัว เขารู้สึกแต่เพียงว่านกเหล่านั้นต้อนรับเขา และที่นั่นคือบ้านของเขา วันนี้เป็นวันสำคัญยิ่งใหญ่มากสำหรับเขา เป็นวันที่เขาจำรุ่งอรุณไม่ได้เสียแล้ว

เขาหมุนตัวเพื่อจะบินลงจับบนหาดทราย กระพือปีกเพื่อให้หยุดนิ่งอยู่บนอากาศหนึ่งนิ้ว แล้วก็ลงจับเบาๆ บนพื้นทราย นกตัวอื่นๆ ก็ลงจับด้วย แต่ทุกตัวไม่ได้กระพือปีกแม้แต่ขนเพียงเส้นเดียว นกเหล่านั้นแคว่งตัวเข้าหาลม ปีกอันสว่างกางออกเต็มที่ แต่เปลี่ยนสวนโค้งที่ขนอย่างไรก็ไม่รู้แล้วหยุดลงทันทีขณะที่เท้าแตะพื้นดิน เป็นการควบคุมการบินที่สวยงามมาก แต่ขณะนั้นจอนะฉันเหนื่อยเกินไปที่จะทดลองทำดูบ้าง เขายืนอยู่บนหาดทรายและโดยที่ยังมิได้พูดจาอะไรสักคำ เขาก็หลับไป

ในวันต่อมา มา จอนะฉันก็เห็นได้เองว่ามีเรื่องที่จะต้องเรียนเกี่ยวกับการบิน ณ ที่นี้มากเท่ากับในภพก่อนที่เขาได้ผ่านมาแล้ว แต่ความแตกต่างนั้นก็ยังมีอยู่ ณ ที่นี้มีนกนางนวลที่คิดอย่างไรก็ตามสำหรับแต่ละตัวสิ่งที่สำคัญที่สุดในความเป็นอยู่ก็คือการก้าวออกไปและต้องความสำเร็จสูงสุดในกิจซึ่ง

นกเหล่านั้นมีฉันทะที่จะทำ และนั่นก็คือการบิน นกทั้งหมดนั้นสง่างามเสียนี้กระไร และทุกตัวก็ใช้เวลา ชั่วโมงแล้วชั่วโมงเล่าฝึกซ้อมบิน ทดสอบวิชาการบินขั้นสูง

จนกระทั่งลิ้มโลกที่เขาเคยอยู่เสียเป็นเวลานาน ที่ซึ่งฝูงนกนางนวลอยู่ด้วยกันอย่างปิดตาแน่น มองไม่เห็นความเบิกบานในการบิน ไข้ปีกเป็นปัจจัยเพื่อผล คือการพบและการแย่งอาหารกันกิน เท่านั้น แต่ก็มีบางครั้งบางคราว ชั่วครู่ชั่วขณะที่เขาจำได้

เขาจำได้ขึ้นมาในตอนเช้าวันหนึ่งตอนที่เขายู่กับครูผู้สอนเขา ขณะที่กำลังยืนพักอยู่ด้วยกัน บนหาดทราย หลังจากที่ได้ซ้อมการบินแบบดวงสว่างหุบปีกมาได้พักหนึ่งแล้ว

“ใครเขาไปไหนกันหมด ซัลลิวน์?” เขาถามขึ้นโดยไม่ต้องเอ่ยปากพูด เขาคุ่นกับการติดต่อกัน ทางจิตซึ่งนกนางนวลที่นั่นใช้กัน แทนการร้องกรีดกราดของนกนางนวลในโลกแล้ว “ทำไมที่นี้จึงไม่มีพวกเรามากกว่านี้? ทำไม จากที่ๆ ผมมานั้นมี...”

“...นกนางนวลเป็นพันๆ ตัว ฉันรู้” ซัลลิวน์สั่นหัว “คำตอบที่ฉันพอจะมองเห็นได้ก็คือ เธอเป็นนกนางนวลหนึ่งตัวในนกล้านตัว จนกระทั่ง พวกเราส่วนมากค่อยๆ ไต่เต้าขึ้นมาอย่างช้าที่สุด เราเปลี่ยนจากภพหนึ่งไปยังอีกภพหนึ่ง ซึ่งก็เกือบจะเหมือนกับภพเดิมแล้วก็ลืมเสียทันทีว่าเรามาจากไหน และก็ไม่มีสนใจเด็ดร้อนว่าเราจะไปไหนต่อไป เราอยู่ไปเพียงเพื่อขณะที่อยู่เท่านั้น เธอมีความคิดบ้างไหมว่าเราต้องเกิดมากี่ชาติก็ภพก่อนที่เราจะมีความคิดเบื้องต้นว่า มีอะไรอยู่ในชีวิตมากกว่า การกิน การแย่งกันกินหรือการมีอำนาจเหนือคนอื่นในฝูง? พันชาติ พันภพ จอน หมิ่นชาติ หมิ่นภพ ถึงอย่างนั้นแล้วเราก็คงจะต้องเกิดมาอีกร้อยชาติร้อยภพก่อนที่เราจะเริ่มเรียนรู้ว่ามีอะไรอย่างหนึ่งที่เป็นความประเสริฐสุด แล้วก็ยังคงเกิดมาอีกร้อยชาติร้อยภพก่อนที่เราจะรู้ว่า ความประเสริฐสุดนั้นอยู่ที่ไหน และต้องทำให้แจ้ง ถึงเดี๋ยวนี้ เราก็คงอยู่ใต้กฎเกณฑ์อย่างเดียวกันนั้นอยู่ดี เราเลือกชาติหน้า ภพหน้าของเราได้ด้วยวิชาที่เราเรียนรู้ในชาติภพนี้ ถ้าเราไม่เรียนรู้อะไรเลยในชาตินี้ เกิดมาชาติหน้าเราก็จะอยู่ในภพที่เป็นอย่างเดียวกับภพปัจจุบัน มีความจำกัดต่างๆ อย่างเดียวกันและมีอุปสรรคสารพัดที่หนักอึ้ง ซึ่งจะต้องก้าวข้ามเช่นเดียวกัน”

เขากางปีกออกและหัสหน้ารับลม “แต่เธอจอน” เขากล่าว “ได้เรียนรู้มากในระยะเวลาหนึ่ง จนไม่ต้องเกิดถึงพันชาติเพื่อจะมาถึงภพนี้”

เพียงชั่วครู่ ทั้งครูและศิษย์ก็เหินลมกันอีก ฝึกซ้อมกันต่อไป การบินหมุนระดับเป็นฝูงนั้นทำยาก เพราะตอนที่ต้องทำการบินหงายท้องนั้นจนกระทั่งต้องคิดเมื่อเอาหัวลง เขาหมุนโค้งปีกของเขา กลับ และหมุนกลับได้จังหวะกับครูผู้ฝึกพอดี

“ลองดูอีกที” ซัลลิวน์พูดซ้ำแล้วซ้ำอีก “ลองดูกันอีกที” แล้วในที่สุดเขาก็บอกว่า “ดีแล้ว” และเริ่มฝึกซ้อมการบินวงกลมนอกกันต่อไป

ค่ำวันหนึ่ง นกนางนวลที่ไม่ออกฝึกบินกลางคืนยืนอยู่ด้วยกันบนหาดทราย ใช้ความคิดกันอยู่ จนกระทั่งรวบรวมความกล้าทั้งหมดเข้ามาไว้ในตัวแล้วเดินเข้าไปหานกนางนวลอาวุโส ผู้ซึ่งกล่าวกันว่า จะไปสู่ภพอื่นในเร็วๆ นี้

“เจียง...” เขากล่าวขึ้นอย่างประหม่านิดๆ

นกนางนวลแก้มองเขาด้วยความเมตตา “มีอะไรหรือลูก?” แทนที่เขาจะอ่อนแอลงด้วยอายุ ผู้มีอาวุโสนั้นก็กลับมีกำลังมากขึ้นด้วยอายุ เขามิโนได้เร็วกว่า และไกลกว่านกอื่นๆ ในฝูงและได้เรียนรู้ความซ้ำของต่างๆ ซึ่งนกอื่นๆ เพิ่งจะเริ่มจะเรียนรู้เป็นขั้นๆ ไป

“เจียง ภพนี้ไม่ใช่สวรรค์เลย จริงหรือไม่?”

ผู้มีอาวุโสยิ้มในแสงจันทร์ “เธอกำลังเรียนรู้อีกแล้วนะจอน” เขากล่าว

“ก็มันนะซีครับ ต่อจากนี้ไปจะมีอะไรเกิดขึ้น? เราจะไปไหนกันต่อไป? ไม่มีที่ไหนเป็นสวรรค์เลยหรือ?”

“ไม่มี จอนะฉัน ไม่มีสถานที่เช่นนั้น สวรรค์ไม่ใช่สถานที่ และสวรรค์ก็ไม่ใช่เวลา สวรรค์คือการตั้งอยู่ในความประเสริฐสุด” เขานิ่งอยู่ครู่หนึ่ง “เธอบินได้เร็วมากใช่ไหม?”

“ผม...ผมสนุกในความเร็ว” จอนะฉันพูด ออกจะแปลกใจและปลื้มใจที่ผู้มีอาวุโสท่านสังเกตรู้

“เธอจะเริ่มถึงสวรรค์ จอนะฉัน ในขณะที่เธอเข้าถึงความเร็วอันประเสริฐสุด และนั่นไม่ใช่บินได้เร็วหนึ่งพันไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง หรือล้านไมล์ หรือบินได้เร็วเท่ากับความเร็วของแสง เพราะอะไรที่มีจำนวนนับได้ หรือวัดได้นั้นเป็นสิ่งที่จำกัด ถ้าไม่มีจำกัดก็นับหรือวัดไม่ได้ ความประเสริฐสุดนั้น ไม่มีความจำกัดเลย ความเร็วอันประเสริฐสุด ลูกเอ๋ยคือความไปถึงนั้น”

โดยมิได้บอกกล่าวล่วงหน้า เจียงหายวับไปแล้ว ไปปรากฏกายขึ้นที่ชายน้ำห่างออกไปห้าสิบลีฟุตในพริบตาเดียว แล้วเขาก็หายวับไปอีก และมายืนอยู่เคียงไหล่กับจอนะฉันภายในเวลาเศษล้านของวินาที “สนุกดีเหมือนกัน” ผู้มีอาวุโสว่า

จอนะฉันงุนงงไปหมด เขาสิ่งที่จะถามเรื่องสวรรค์ “ท่านทำอย่างนั้นได้อย่างไร? รู้สึกอย่างไรครับ? ท่านไปได้ไกลแค่ไหน?”

“ไปถึงได้ทุกแห่ง และทุกกาลที่เราต้องการจะไป” ผู้มีอาวุโสกล่าวตอบ “เราไปได้ถึงทุกแห่ง และทุกหนที่เราสามารถจะนึกได้มาแล้ว” เขามองข้ามทะเลออกไป “มันก็ออกจะแปลกอยู่ นกนางนวลที่รังเกียจความประเสริฐสุดเพราะยังอยากเที่ยวเตร่นั่นกลับไปที่ไม่ถึงไหนเลย เพียงแค่จะเที่ยวเตร่ก็ยังไม่ได้แต่ซ้ำๆ ส่วนนกนางนวลที่ละการเที่ยวเตร่เสียแล้วเพื่อความประเสริฐสุดนั้นกลับไปถึงไหนก็ได้ ในทันทีทันใด จำไว้นะ จอนะฉัน สวรรค์ไม่ใช่สถานที่หรือกาลเวลา เพราะสถานที่และกาลเวลานั้นไม่มีความหมายเอาเสียเลย สวรรค์คือ...”

“ท่านจะสอนให้ผมบินอย่างนั้นได้ไหมครับ?” จอนะฉันนกกางนวลตัวสั้นเต็มที่จะเอาชนะสิ่งที่ตนยังไม่รู้จักอย่างหนึ่ง

“ได้ซี จะเป็นไรมี ถ้าเธออยากเรียน”

“ผมอยากครับ เราจะเริ่มกันได้อย่างไร?”

“เริ่มเดี๋ยวนี้ก็ได้ ถ้าเธอต้องการ”

“ผมต้องการที่จะบินได้อย่างนั้น” จอนะฉันพูด และมีแสงอันประหลาดเรืองขึ้นในตาของเขา “ขอท่านได้บอกผมด้วยว่าจะต้องทำอะไร”

เจียงพูดซ้ำๆ และมองดูนกกางนวลตัวที่หนุมกว่าอย่างระมัดระวัง “การที่จะบินให้เร็วเท่ากับความคิดไปถึงที่ไหนที่มีอยู่นั้น” เขากล่าว “เธอจะต้องเริ่มด้วยการว่า เธอไปได้ถึงที่นั่นแล้ว...”

เคล็ดในการนี้ ตามคำบอกเล่าของเจียง ก็คือ จอนะฉันจะต้องเลิกยึดว่าตัวของเขาถูกกักขังไว้ในกายอันมีขอบเขตจำกัด ซึ่งมีความยาวของปีกทั้งสองเพียงสี่สิบสองนิ้ว และมีการปฏิบัติซึ่งอาจบันทึกลงในแผนการบิน เคล็ดนั้นคือจะต้องรู้ว่าจะต้องรู้ว่าจะจริงแห่งตัวเขานั้นมีอยู่ด้วยความประเสริฐสุดเหมือนกับตัวเลขที่จดลงไม่ได้ ทุกแห่งทุกหนข้ามระยะทาง และเวลา

จอนะฉันตั้งใจเรียนรู้ด้วยความเพียรอันสุดโต่งแล้ววันเล่า จากก่อนอรุณจนพ้นเที่ยงคืน และทั้งที่เพียรกล้าเช่นนั้น เขาก็มิได้คืบคลานออกไปแม้เพียงช่วงขนของเขาจากที่เดิม

“ลืมหัดเสีย” เจียงบอกแล้วบอกอีก “เธอไม่ต้องการศรัทธาเพื่อที่จะบิน เธอต้องการแต่ความรู้ความเข้าใจในการบิน เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน เอาละ พยายามอีกครั้งหนึ่ง...”

แล้ววันหนึ่ง จอนะฉันผู้ซึ่งยืนหลับตาอยู่บนฝั่งทะเล และอยู่ในสมาธิ ก็รู้โดยพลันในสิ่งที่เจียงได้สอนเขาไว้ “เออ! จริงซี! เราคือนกกางนวลประเสริฐสุดผู้ไม่มีขอบเขตจำกัด” เขารู้สึกสะเทือนไปด้วยความปีติอันยิ่งใหญ่

“ดีแล้ว” เจียงว่า และเสียงของเขานั้นกังวานด้วยชัยชนะ

จอนะฉันลืมหัดขึ้นแล้วก็แลเห็นว่าเขากำลังยืนอยู่ลำพังสองคนกับผู้มีอาวุโสบนฝั่งทะเลอีกแห่งหนึ่งต่างหากที่เดียว – มีต้นไม้ขึ้นไปจนจรดสายน้ำมีพระอาทิตย์แผดสีเหลืองลอยหม่นอยู่เหนือหัวเขา

“เธอได้ความคิดนี้แล้ว” เจียงว่า “แต่การควบคุมของเธอจะต้องใช้ความเพียรต่อไปอีกเล็กน้อย...

จอนจะหันตักตะลึงไป “เราอยู่ที่ไหน?”

ดูเหมือนจะไม่สนใจใยดีกับสิ่งแวดล้อมผู้มีอาวุธสอดบดปัญหานั้นเสีย “*อยู่บนดาวเคราะห์ดวงหนึ่งกรรมัง ดูท่าก็จะเป็นอย่างนั้น มีฟ้าสีเขียวและมีดาวคู่เป็นดวงอาทิตย์*”

จอนจะหันร้องเสียงนกนางนวลขึ้นด้วยความบังเอิญ เป็นการออกเสียงครั้งแรกนับตั้งแต่เขาได้ละโลกมา “ใช้การได้!”

“ก็แน่ละซี จอน” เจียงกล่าว “**ใช้การได้เสมอเมื่อเรามีสติรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ ที่นี้พูดกันเรื่องการควบคุม...**”

เมื่อทั้งสองกลับมาที่เดิมนั้นเป็นเวลาค่าแล้ว นกนางนวลตัวอื่นๆ มองดูจอนจะหันด้วยความเลื่อมใส ที่แลเห็นได้ในตาสีทองของนกเหล่านั้นเพราะนกเหล่านั้นได้เห็นเขาหายวับไปจากที่ๆ เขาจับอยู่นานนักหนา

เขาทบทวนการแสดงความคิดเห็น จากนกอื่นเพียงไม่ถึงนาที “*ผมเป็นผู้มาใหม่ที่นี่ ผมเพิ่งเริ่มต้นเท่านั้น ผมต่างหากเป็นผู้ที่จะต้องเรียนรู้จากท่าน*”

“ฉันไม่แน่ใจนักในเรื่องนั้น จอน” ซัลลิวันพูดขึ้นขณะที่เข้ามายืนอยู่ใกล้ เธอมีความกลัวการเรียนรู้น้อยกว่านกนางนวลตัวใดที่ฉันเคยรู้จักมาเป็นเวลาหนึ่งปี” ฟุงนกหนึ่งเจียบ และจอนจะหันยื่นบิตปีกบิตเท้าไปมาด้วยความเขิน

“เราจะเริ่มเรียนกันเรื่องเวลาก็ได้ ถ้าเธอต้องการ” เจียงเอ่ยขึ้น “จนกระทั่งเธอสามารถจะบินได้ทั้งในอดีตและในอนาคต จากนั้นแล้วเธอก็จะได้เริ่มเรียนวิชาที่ยากที่สุด มีอำนาจที่สุด และสนุกที่สุด เธอจะพร้อมที่จะบินสูงขึ้นไปอีก และได้รู้ความหมายของเมตตาและกรุณา”

เดือนหนึ่งผ่านไป หรืออะไรที่รู้สึกเหมือนกับว่าเดือนหนึ่ง และจอนจะหันก็เรียนรู้ได้เร็วเหลือเกิน เขาเรียนเร็วเสมอจากสิ่งที่ได้ประสบพบเห็น แต่คราวนี้ ในฐานะศิษย์พิเศษของท่านผู้มีอาวุธเอง เขาได้รับความคิดใหม่ๆ เข้าไว้ได้เหมือนกับเครื่องสมองกลที่มีขนนกเพรียวลม

แต่วันหนึ่งก็มาถึง อันเป็นวันที่เจียงอันตรธานไป เขาได้พูดกับนกทั้งหมดอย่างเจียบๆ สั่งสอนอย่าให้เลิกเรียน อย่าให้เลิกฝึกซ้อม และให้เพียรหาความเข้าใจในหลักการอันประเสริฐสุดแห่งชีวิตทุกอย่างที่มองเห็นด้วยตาไม่ได้ แล้วในขณะที่เขาพูดอยู่นั้นขนของเขาก็สว่างขึ้น จนถึงขั้นสุดท้ายมีแสงสว่างรุ่งโรจน์จนไม่มีนกตัวใดมองได้

“**จอนจะหัน**” และนี่คือคำสุดท้ายที่เขากล่าว “**จงเพียรปฏิบัติในความกรุณาตลอดไป**”

เมื่อนกทั้งหลายกลับแลเห็นอะไรได้ใหม่เจียงก็หายตัวไปแล้ว

วันเวลาผ่านไป จอนจะหันก็พบว่าตัวของเขาเองนี่ก็อีกถึงโลกที่เขาเคยอยู่ ถ้าเขาสามารถจะรู้ได้เมื่อยังอยู่ในโลกแต่เพียงหนึ่งในสิบหรือหนึ่งในร้อยของสิ่งที่เขาได้รู้ในภพนี้ ชีวิตในโลกเดิมนั้นจะมีความหมายมากกว่าเก่าสักเพียงใด! เขายืนบนหาดทราย แล้วก็ลองคิดว่าจะมีนกนางนวลสักตัวหนึ่งหรือไม่ ที่คิดจะทำตัวให้หลุดพ้นจากขอบเขตอันจำกัดของตัวเอง เพื่อจะได้เห็นความหมายของการบินที่มีอยู่นอกเหนือไปจากการไปหาเศษอาหารจากเรือกรรเชียง บางที่อาจมีนกสักตัวหนึ่งซึ่งต้องถูกขับจากฟุงนกเพราะพูดความจริงของเขาต่อหน้าฟุงนก และเมื่อจอนจะหันได้ฝึกหัดในบทเรียนเรื่องความกรุณาบ่อยเข้า และได้ใช้ความเพียรหาความรู้ในธรรมแห่งกรุณามากยิ่งขึ้น เขาก็อยากกลับมาสู่โลกยิ่งขึ้น เพราะถึงแม้ว่าเขาจะมีอดีตอันเปล่าเปลี่ยว จอนจะหันนางนวลก็เกิดมาเป็นครู และวิธีแสดงความกรุณาอันเป็นวิธีของเขาเองก็คือ **ส่งมอบบางส่วนของสิ่งที่จะที่เขาได้เรียนรู้ให้แก่** **นกนางนวลผู้ซึ่งเพียงแต่ขอโอกาสที่จะแลเห็นสิ่งจรรยาได้ด้วยตนเอง**

ซัลลิวัน ผู้ซึ่งแก่กล้าแล้วในวิชาบินด้วยความเร็วแห่งจิต และกำลังช่วยเหลือผู้อื่นให้เรียนรู้ได้เรียนรู้ในวิชานั้น ไม่แน่ใจนักในเรื่องนี้

“จอน เธอเคยถูกขับจากฝูงมาแล้วครั้งหนึ่ง ทำไมเธอจึงนึกวางนางนวลตัวใดตัวหนึ่งในสมัย
เก่านั้นจะฟังเธอเอาตอนนี้? เธอรู้สภาพที่ดีว่า นางนวลตัวที่บินได้สูง ย่อมจะแลเห็นได้ไกลที่สุด
และสภาพที่ดีก็เป็นความจริง นางนวลในทีๆ เธอจากมาแล้วนั้นเป็นนกที่ยืนอยู่บนพื้นดินร้องเอะอะ
แล้วก็จิกตีกัน พวกนั้นอยู่ห่างสวรรค์เป็นพันไมล์และเธอกลับบอกว่าเธอจะแสดงสวรรค์ให้เขาเห็นได้
จากทีๆ เขายืนอยู่ จอน! *นกพวกนั้นมองไม่เห็นแม้แต่ปลายปีกของตัวเอง!* อยู่เสียที่นี่เถิด คอยช่วยนก
นางนวลใหม่ๆ ทีนี้ นกที่ขึ้นมาสูงพอที่จะแลเห็นได้แล้วซึ่งสิ่งที่เธอจะต้องบอกเขา” เขานิ่งไปครู่หนึ่ง
แล้วกล่าวต่อไปว่า “สมมติว่าเจียงกลับไปโลกเดิมของเขา ป่านนี้เธอจะเป็นอย่างไร”

จุดสุดท้ายนี้มีเหตุผลมาก และซัลลิวันก็พูดถูกแล้ว *นางนวลตัวที่บินได้สูงที่สุด ย่อมจะแล
เห็นได้ไกลที่สุด*

จอนจะยืนอยู่ที่เดิมและช่วยสอนช่วยฝึกนกใหม่ที่ขึ้นมาถึง ผู้ซึ่งฉลาดและเรียนรู้ได้เร็วมาก แต่
ความรู้สึกเก่าก็ยังกลับมาไม่หยุด และเขาก็ยังอดคิดไม่ได้ว่าอาจมีนกนางนวลตัวหนึ่งหรือสองตัวใน
โลกที่สามารถเรียนรู้ได้เหมือนกัน ถ้าหากว่าเขาได้พบกับเจียงในวันที่เขาถูกขับออกจากฝูง ป่านนี้จะ
เขาจะได้วิชามากกว่าที่มีอยู่ในขณะนี้สักปานใด

“ครูครับ ผมต้องกลับไป” เขาบอกกับซัลลิวันเป็นครั้งสุดท้าย “ลูกศิษย์ครูเรียนกันทั้งหมดแล้ว
เขาจะช่วยครูสอนนกที่ใหม่มาได้ต่อไป”

ซัลลิวันถอนใจใหญ่ แต่ก็ไม่เสียง “ครูคิดว่าครูจะคิดถึงเธอจอนะจัน” เขาพูดแต่เพียงเท่านั้น
“โธ่! ครูก็!” จอนะจันพ้อขึ้น “ครูอย่าพูดอย่างนั้นซีครับ! ทุกวันนี้เราพยายามฝึกอะไรกันอยู่?
ถ้าความรักของครูกับผม ขึ้นอยู่กับของอย่างระยะทางและเวลาแล้ว พอเราอยู่เหนือระยะทางและเวลา
เราจะมีทำลายความรักของเราลงทั้งหมดสิ้นเลยหรือ! แต่ความจริงเมื่อเราอยู่เหนือระยะทางแล้ว สิ่ง
ที่เรามีเหลือก็คือที่นี่ เอาขณะเวลาได้อีกอย่าง สิ่งที่เรามีเหลือก็คือเดี๋ยวนี้และในท่ามกลางที่นี่และเดี๋ยวนี้
ครูไม่คิดบ้างหรือครับว่าเราอาจได้พบกันบ้าง ครั้งสองครั้ง?”

ซัลลิวันต้องหัวเราะทั้งที่ใจไม่อยากหัวเราะ
“ไอ้คนบ้า” เขาพูดอย่างเมตตา “ถ้าจะมีใครที่จะแสดงให้นกที่ยืนอยู่บนดินให้เห็นได้ไกลถึง
พันไมล์ นกตัวนั้นก็จะต้องเป็น จอนะจัน ลีริงส์ตัน นางนวล ตัวเดียวเท่านั้น” เขามองดูพื้นทราย “ลา
ก่อนจอนเพื่อนยาก”

“ลาก่อนครับ ครู เราจะพบกันอีก” และเมื่อกล่าวแล้วเพียงเท่านั้น จอนะจันก็ใช้จิตมองเห็น
ภาพนกนางนวลฝูงใหญ่อยู่บนฝั่งทะเลของเวลาอีกระยะหนึ่ง และเขาก็รู้ด้วยความสะดกตายอันเกิด
จากความเพียรฝึกฝนว่าตัวเขามิใช่คนที่ประกอบขึ้นด้วยกระดูกเนื้อหนังและขน แต่เป็นธรรมอันบริสุทธิ์
แห่งความหลุดพ้นและการบิน ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะมาเป็นขอบเขตจำกัดเขาได้

เฟล็ดเซอร์ ลินด์ นางนวลยังหนุ่มอยู่มาก แต่เขาก็รู้แล้วว่าไม่มีนกตัวใดที่เคยได้รับโทษทารุณ
จากฝูง และได้รับความไม่เป็นธรรมถึงเพียงนั้น

“เราไม่สนใจว่าเขาจะพูดกันว่าอะไร” เขากล่าวอย่างดุเดือด และทัศนวิสัยของเขาก็เลื่อนราง
ไปบ้างเมื่อเขาโผบินไปยังหน้าผาที่อยู่ไกล “การบินมีอะไรมากกว่าสักแต่ว่ากระพือปีกจากที่หนึ่งไปอีก
ที่หนึ่งเป็นไหนๆ! แม้แต่...ยุงมันก็ทำอย่างนั้น! เราบินแบบหมุนรอบตัวรอบนกอใหญ่เล่นสนุกๆ เท่า
นั่นเอง เราก็กถูกขับจากฝูงกลางเป็นนกจรจัด พวกเขาดาบอดหรืออย่างไรหนอ? มองไม่เห็นอะไรเลย
หรือ? เขานึกไม่ถึงความรุ่งเรืองที่จะเกิดขึ้นเมื่อเราได้รู้วิชาการบินเลยหรือ?”

“เราไม่สนใจว่าเขาจะนึกอย่างไร เราจะต้องแสดงให้เขาเห็นว่าการบินคืออะไร เราจะเป็นนกจร
จัดแท้ๆ ถ้าเขาอยากให้เราเป็นอย่างนั้น และเราจะแก้เผ็ดให้ได้...”

เสียงที่เขาได้ยินนั้นดังขึ้นในหัวของเขาเอง และถึงแม้ว่าเสียงนั้นจะนุ่มนวล เขาก็ตกใจมากจน
บินพลาดและสะดุดในอากาศ

“อย่ารุนแรงกับเขาเลย เฟล็ดเซอร์นางนวลในการที่เขาขับเธอออกฝูงนั้น ฝูงนางนวลได้ทำร้าย แต่ตัวของเขาเองเท่านั้น และวันหนึ่งเขาจะรู้ความจริงข้อนี้ และวันหนึ่งเขาจะเห็นสิ่งที่เธอเห็น ให้อภัย เขาเถิด และช่วยให้เขาได้เข้าใจในทางที่ถูก”

เพียงปลายนิ้วเดียวจากปลายปีกขวาของเขามีนางนวลที่มีขนขาวสว่างที่สุดบินอยู่ นกนั้น ร่อนโดยไม่ต้องใช้แรงเลย ไม่เคลื่อนไหว แม้แต่ขนเส้นเดียว ในความเร็วเกือบเท่าความเร็วสูงสุดที่ เฟล็ดเซอร์บินได้

ความวุ่นวายสับสนเกิดขึ้นขณะหนึ่งในนกหนุ่ม

“เรื่องอะไรกันนี้?” เรามาไปแล้วหรือ? เราตายแล้วหรือ? อะไรกันนี้?”

ด้วยเสียงต่ำและสงบ เสียงนั้นดังต่อไปในใจของเขา เรียกร้องคำตอบ “เฟล็ดเซอร์ นางนวล เธอต้องการจะบินเป็นหรือไม่?”

“ครับ! ผมต้องการจะบินเป็น!”

“เฟล็ดเซอร์ ลินด์ นางนวล เธอต้องการที่จะบินเป็นมากพอที่จะอภัยให้นกฝูง และเมื่อเรียน แล้วจะกลับไปหาฝูงนกในวันหนึ่ง เพื่อช่วยให้เขาได้เรียนรู้ได้หรือไม่?”

ไม่มีทางที่จะกล่าวเท็จต่อสัตว์อันโอฬาร และฉลาดซ้ำของนี้ได้ ไม่ว่าเฟล็ดเซอร์ นางนวล จะเป็นนกที่จ้องมอง และเจ็บช้ำน้ำใจสักเพียงใด

“ได้ครับ” เขาตอบเบาๆ

“ถ้าอย่างนั้น เฟล็ดซ์” สัตว์อันเรืองรองนั้นกล่าวต่อเขา และเสียงนั้นมีความกรุณามาก “เรามา เริ่มต้นบินระดับกันเถิด...”

ตอนที่ 3

จอนะธันบินคอยมองดูอยู่รอบๆ เบื้องบนหน้าผาที่ตั้งอยู่ไกล นักเฟล็ดเซอร์ นางนวล หนุ่มผู้แข็งแกร่งตัวนี้เกือบจะเป็นนักเรียนที่ดีที่สุดอยู่แล้ว เขาแข็งแรง เบา และรวดเร็วในอากาศ แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่านักก็คือ เขามีเจตนาอันพลุ่งพลางที่จะเรียนบิน

เขามาถึงพอดี เป็นรูปร่างๆ สีเทาพุ่งออกมาจากการดำดิ่งบินหรือผ่านครุของเขาไปด้วยความเร็วหนึ่งร้อยห้าสิบลีต่อชั่วโมง เขาโฉบขึ้นอย่างกะทันหันเพื่อจะลงบินดำหนมนับสิบเจ็ดอีกครั้งหนึ่ง เขานับดังๆ

“แปด...เก้า...สิบ...ดูซี จอนะธัน ผมกำลังหมดกำลังบิน...สิบเอ็ด...ผมอยากจะหยุดก็ทำได้
อย่างครุ...สิบสอง...แต่ให้ตายซีผมทำไม่ได้...สิบสาม...นับอีกสามครั้ง...ไม่มี...สิบสี่...โธ้ย!”

การที่เฟล็ดเซอร์ต้องเสียหลักตั้งแต่ยังบินอยู่สูงทำให้เขาโมโหโทโสในความผิดของเขา เขาปล่อยตัว hany ไปข้างหลัง แล้วพลาดท่าทำให้เขาอยู่ในการควงสว่างอย่างรวดเร็ว แต่เขาก็คืนตัวได้ และหอบฮักๆ อยู่ในระดับร้อยฟุตต่ำกว่าระดับครุของเขา

“ครูเสียเวลากับผมเปล่าๆ ครับ ผมมันเซ่อเกินไป โง่เกินไป ผมพยายามแล้วพยายามอีก แต่ผมคงไม่มีวันเรียนได้!”

จอนะธันนางนวลมองลงไปดูศิษย์ของเขาแล้วก็พยักหน้า “เธอจะไม่มีวันทำได้ถ้าเธอดอนขึ้นแรงขนาดนั้น เธอเสียความเร็วไปถึงสี่สิบลีต่อชั่วโมงเมื่อตอนขาเข้า เธอต้องทำให้มันดีกว่านั้นแน่แต่นิม จำได้ไหม?”

เขาลดระดับลงไปเท่ากับนกนางนวลหนุ่ม

“ลองทำดูด้วยกันอีกที บินพุ่ง และระวังการถอนตัวขึ้น ทำให้มันเข้าใ้หายใจ”

พอครบสามเดือนจอนะธันก็มีศิษย์อีกหกตัว ถูกขับออกจากฝูงทั้งนั้น แต่ก็อยากรู้อยากเห็นในความคิดแปลกและใหม่เรื่องการบินเพื่อสนุกในการบิน

แต่ถึงอย่างนั้นนกนางนวลเหล่านี้ก็หัดบินได้เก่งกว่าที่จะเข้าใจเหตุผลแห่งการบิน

“ตามความจริง เราทุกคนเป็นธรรมชาติของนกนางนวลใหญ่ ซึ่งหมายถึงธรรมชาติเป็นเสรี ไม่มีขอบเขตจำกัด” จอนะธัน มักจะพูดในตอนค่ำบนหาดทราย “และการบินแบบเที่ยงตรงไม่ผิดพลาด เป็นก้าวหนึ่งทีแสดงออกซึ่งธรรมชาติของเรา อะไรที่เป็นขอบเขตที่จำกัดหรือผูกมัดเราไว้เราต้องตัดทิ้งให้หมด เพราะเหตุนี้ เราจึงต้องฝึกบินด้วยความเร็วสูงและด้วยความเร็วต่ำ และการบินโลดโผน...”

...และศิษย์ของเขาก็มักจะหลับกันหมด เพราะเหนื่อยมาจากการฝึกบินทั้งวัน พวกศิษย์ชอบฝึกเพราะได้บินเร็วตื่นเต้นดี และทำให้เขากระหายที่จะเรียนต่อทุกครั้ง แต่ไม่มีศิษย์คนไหนเลย แม้แต่เฟล็ดเซอร์ ลินด์ นางนวล ที่เชื่อแล้วว่าบินด้วยจิตนั้น อาจเป็นจริงได้เท่ากับการบินด้วยลมและขนปีก

“กายของพวกเธอ ตั้งแต่ปลายปีกอันหนึ่งถึงปลายปีกอีกอันหนึ่ง” จอนะธันมักจะพูดในเวลาอื่น “ไม่ใช่อะไรนอกจากความคิดของเธอเองเท่านั้น ความคิดที่มีรูปให้เห็นได้ ตัดลูกโซ่แห่งความคิดอันมีอุปาทานของเธอเสียเธอก็จะตัดลูกโซ่ในกายเธอเหมือนกัน...” แต่ไม่ว่าเขาจะพูดอย่างไรคำพูดของเขาก็เหมือนนิยายอันไพเราะ และศิษย์ของเขาก็อยากหลับนอนมากกว่า

อีกหนึ่งเดือนต่อมา จอนะธันก็บอกว่า ถึงเวลาแล้วที่จะพากันกลับเข้าฝูง

“พวกผมยังไม่พร้อม” เฮ็นรี คัลวิน นางนวลพูดขึ้น “เราเป็นนกที่พึ่งรังเกียจ เราเป็นนกรจัดเราบังคับตัวเราให้ไปยังที่ๆ เราถูกรังเกียจไม่ได้ใช่ไหมครับ”

“เราเป็นเสรีที่จะไปที่ไหนก็ได้ และเป็นเสรีที่จะเป็นอะไรก็ได้” จอนะธันตอบ แล้วเขาก็บินขึ้นจากทรายบ่ายหน้าไปทางตะวันออก อันเป็นที่ศที่อยู่ของฝูงนก

พวกศิษย์มีความกังวลอยู่ครู่หนึ่ง เพราะตามกฎของฝูงนั้น นกที่ถูกขับจากฝูงแล้วจะกลับเข้าฝูงไม่ได้ และไม่เคยมีใครเคยผิดกฎนี้เลยเป็นเวลานานนับหมื่นปี กฎบอกให้หยุดอยู่กับที่ แต่จอนะธันบอก

ให้ไป และถึงตอนนี้เขาบินข้ามน้ำไปได้ไมล์หนึ่งแล้ว ถ้าพวกศิษย์ยังรื้อรออยู่อีก เขาก็อาจไปถึงฝูงที่เป็นศัตรูด้วยตัวคนเดียว

“เออ! เราไม่ต้องทำตามกฎ เมื่อเราเป็นคนนอกไม่ได้อยู่ในฝูงแล้ว ใช่ไหม?” เฟล็ดเซอร์พูดขึ้นอย่างเหนียวๆ “นอกจากนั้นถ้าหากมีเรื่องราวกันขึ้น เราก็น่าจะเป็นประโยชน์แก่ครูเราที่นั่นมากกว่าที่จะจับอยู่ที่นี้”

ครั้นแล้วพวกนกศิษย์ก็พากันบินมาจากทิศตะวันตกในเช้าวันนั้นมีอยู่แปดตัวด้วยกัน บินฝูงมาในรูปขั้วหลามตัดสองชั้น ปลายปีกเพียงจะกระทบกัน

เขามินผ่านหาดทราย ซึ่งเป็นที่ประชุมฝูงนกด้วยความเร็วหนึ่งร้อยสามสิบห้าไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง จนจะธันบินนำ เฟล็ดเซอร์บินอยู่ทางปีกขวาอย่างสบาย และเฮ็นรี คัลวิน บินโขยกเขยกอยู่ข้างปีกซ้ายอย่างไม่ยอมแพ้ แล้วทั้งฝูงก็โฉบไปทางขวาเหมือนกับว่าเป็นนกตัวเดียวกัน...บินระดับ...แล้วบินหงายท้อง...แล้วบินระดับอีก กระแสลมเขี่ยเขาทั้งหมดอยู่ตลอดทาง

เสียงร้องเกรี้ยวกราดจากชีวิตธรรมดาสามัญของฝูงนกนางนวลถูกตัดขาดลงทันที ราวกับว่าการบินเป็นฝูงนั้นเป็นมิดเล็มใหญ่ และตาของนางนวลแปดหมื่นดวงก็จ้องดู ไม่มีตาใดกระพริบ นกทีละตัวในแปดตัวนั้นบินวงกลมตั้งกลางหาว แล้วบินอย่างช้าที่สุดมาจับบนทราย แล้วเหมือนกับว่าเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทุกวัน จนจะธันนางนวลก็เริ่มติชมการบินนั้น

“เริ่มต้นที่เดียว” เขาพูดยิ้มๆ อย่างประชด “พวกเธอออกบินเข้าไปหน่อย...”

ความคิดนั้นแล่นไปทั่วทุกทั้งฝูงเหมือนสายฟ้าฟาด นกพวกนั้นเป็นนกจรจัด แต่มันก็ยังกลับมาอีก! และนั่น...นั่นจะเกิดขึ้นไม่ได้! ความหวังของเฟล็ดเซอร์ที่ว่าจะมีเรื่องราวถึงต่อสู้กันขึ้นนั้นละลายหายไปในความสับสนของฝูงนก

“เออละ ถึงพวกนั้นจะเป็นนกจรจัดก็ตามที” นกหนุ่มบางตัวพูดขึ้น “แต่มันไปเรียนบินแบบนั้นมาจากไหน?”

กว่าปัญญาของนกผู้ใหญ่จะผ่านฝูงไปได้ก็เป็นเวลาเกือบชั่วโมง **ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นเสีย นกนางนวลตัวไหนที่พูดกับนกจรจัดก็ต้องกลายเป็นนกจรจัดไปด้วย นกตัวไหนมองดูนกจรจัด นกนางนวลตัวนั้นทำผิดกฎของฝูง**

หลังนกที่คลุมด้วยขนสีเทา พากันหันให้แก่จนจะธันนับตั้งแต่ขณะนั้นเป็นต้นไป แต่เขาก็ดูเหมือนจะไม่สังเกตเห็น เขาฝึกบินกับศิษย์ของเขาเหนือหาดที่ประชุมนั้นโดยตรง และเริ่มบังคับให้ศิษย์ของเขาใช้ความสามารถของแต่ละตัวอย่างเต็มที่ เป็นครั้งแรก

“มารติน นางนวล” เขาตะโกนก้องฟ้า “เธอบอกว่าเธอรู้วิธีบินด้วยความเร็วต่ำ เธอไม่รู้อะไรเลยจนกว่าเธอจะพิสูจน์ความรู้ของเธอได้! บิน!”

ครั้นแล้ว มารตินนางนวลผู้สงบเสงี่ยม ผู้ซึ่งตกใจที่ถูกครูดก็ได้ทำให้ตัวของเขาเองประหลาดใจเพราะเขามินด้วยความเร็วต่ำได้ราวกับเขียน ด้วยกระแสลมเบาๆ เขาอาจโค้งขนของเขาขึ้น เพื่อยกกระดืบตัวเองขึ้นสูงโดยไม่ต้องกระพือปีกแม้แต่ครั้งเดียว จากพื้นทรายไปจนถึงเมฆ แล้วก็ลดตัวกลับลงมาอีก

เช่นเดียวกันกับที่ ชาร์ลส์ โรแลนด์ นางนวล บินติดลมที่ตีขึ้นจากภูเขาใหญ่ไปถึงระดับสูงสองหมื่นสี่พันฟุต หน้าเขี้ยวกลับลงมาจากความหนาวในอากาศเบาเบื่อบบน ทั้งแปลกใจและปลื้มใจ ตกใจเด็ดขาดว่าพรงนี้จะขึ้นไปให้สูงกว่านั้นอีก

เฟล็ดเซอร์ นางนวล ผู้ซึ่งชอบการบินโลดโผนยิ่งกว่าใครทั้งหมดทำการบินโคลงตัวนับสิบหกได้เรียบร้อยไม่มีที่ติ และในวันรุ่งขึ้นก็แสดงเพิ่มขึ้นอีกด้วยการบินตีลังกาติดต่อกันสามครั้ง ขนสีขาวของเขาสะท้อนแสงอาทิตย์วาววับลงมาจากบนหาดทราย ซึ่งมีตามากกว่าหนึ่งดวงคอยแอบดูการบินของเขาอยู่

ทุกๆ ชั่วโมง จอห์นคอยบินกำกับอยู่ข้างๆ นักที่เป็นศิษย์ของเขาทุกตัว แสดงให้ศิษย์ดูบ้าง แนะนำบ้าง ดูบ้าง ชักนำบ้าง เขามีนกกับศิษย์ตลอดกลางคืน ผ่านเมฆและพายุ เพื่อความสนุก ในขณะที่ฝูงนกยืนเบียดกันอยู่บนพื้นดิน

เมื่อฝึกบินเสร็จแล้ว นักศิษย์ก็จะพักผ่อนบนทราย และในไม่ช้าก็เริ่มจะฟังโอวาทของจอห์นด้วยความสนใจยิ่งขึ้น เขามีความคิดบ้าง ที่พวกศิษย์ไม่เข้าใจ แต่ขณะเดียวกันเขาก็มีความคิดดีๆ ที่ศิษย์เข้าใจได้

ในเวลาต่อมา เมื่อถึงยามกลางคืนก็มีนกนางนวลมาตั้งวงอยู่นอกวงศิษย์ที่ละเล็กละน้อย วงนกนางนวลที่อยากกรูอยากเห็นมาฟังอยู่ในความมืดเป็นชั่วโมงๆ ไม่อยากเห็นใคร และไม่ยอมให้ใครเห็นตัว พวกมันตะวันขึ้นก็หลบหายไป

หลังจากที่มีการกลับเข้าฝูงแล้วหนึ่งเดือน ก็มีนกนางนวลตัวแรกที่ข้ามเส้นเข้ามาวงใน แล้วขอสมัครเรียนการบิน ด้วยการขอเข้าเรียนนั้น เทอเรนซ์ โลเวล นางนวล ก็กลายเป็นนกต้องโทษ เรียกว่านกจรจัด และเป็นศิษย์ของจอห์นตัวที่แปด

คืนต่อมา เคิร์ก เมนาร์ต นางนวล ก็เดินเปะปะข้ามหาดทรายมาจากฝูง ลากปีกเข้ามา แล้วมาล้มลงแทบเท้าของจอห์น "ช่วยผมด้วย" เขาพูดเบาๆ พูดอย่างที่คุณกำลังจะตายพูด "ผมต้องการจะบินเป็นมากกว่าอะไรทั้งหมดในโลก..."

"มาเถิด" จอห์นพูด "บินขึ้นจากพื้นดินไปกับเรา แล้วเราจะเริ่มศึกษากัน"

"ท่านไม่เข้าใจ ปีกผม ผมขยับปีกไม่ได้"

"เมนาร์ต นางนวล เธอมีเสรีภาพที่จะเป็นตัวของเธอเอง ตัวแท้ของเธอ ที่นี้และเดี๋ยวนี้ไม่มีอะไรจะขัดขวางเธอได้ นี่คือ กฎของนกนางนวลใหญ่ กฎที่มีอยู่และเป็นอยู่"

"ท่านบอกว่าผมบินได้หรือครับ?"

"เราบอกว่า เธอเป็นเสรี"

โดยง่ายตายและรวดเร็วขนาดนั้น เคิร์ก เมนาร์ต นางนวลก็กางปีกออก อย่างสะดวกสบายแล้วบินหายขึ้นไปบนโอกาสอันมืดมิดในยามกลางคืน ฝูงนกตกใจตื่นเพราะเสียงร้องของเขา เสียงดังที่สุดเท่าที่เขาจะเปล่งออกมาได้ในระดับสูงห้าร้อยฟุต "ผมบินได้! ฟังกันไว้! ผมบินได้!"

พอได้อรุณก็มีนกนางนวลเป็นพันตัวมาเฝ้าอยู่รอบๆ วงของนักศิษย์ มองดูเมนาร์ตด้วยความสนใจ นกพวกนี้ไม่สนใจว่าใครจะมองเห็นตัวหรือไม่ และพากันฟัง พยายามที่จะเข้าใจโอวาทของ จอห์น นางนวล

เขาพูดในเรื่องง่ายๆ – ว่าการบินเป็นกรรมชอบสำหรับนกนางนวล ว่าเสรีภาพคือกรรมแห่งตัวของเขา ว่าสิ่งใดก็ตามที่เป็นอุปสรรคต่อความหลุดพ้นจะต้องขจัดเสียให้หมด ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมหรือความเชื่อถือกันต่อๆ มา หรือเครื่องผูกมัดต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปใด

"ขจัดให้หมด" เสียงหนึ่งดังมาจากฝูงนก "แม้แต่กฎของฝูงที่เดียวหรือ"

"กฎอันแท้จริง คือกฎที่นำไปสู่ความหลุดพ้น เป็นเสรี" จอห์นพูด "ไม่มีกฎอื่น"

"ท่านคิดว่าเราจะบินได้เหมือนท่านได้อย่างไร?" อีกเสียงหนึ่งดังมา "ท่านเป็นนกพิเศษ มีบารมีมาก และเป็นนกทิพย์อยู่นอกกว่านกอื่นๆ"

"ดูแต่เฟล็ดเซอร์! โลเวล! ซาร์ลส์ โรแลนด์! เขาเป็นนกพิเศษ มีบารมีมาก และเป็นนกทิพย์เหมือนกันหรือ? ไม่ได้วิเศษไปกว่าท่านทั้งหลาย ไม่ได้วิเศษไปกว่าเรา มีแตกต่างกันอยู่เพียงอย่างเดียว อย่างเดียวเท่านั้น ในข้อที่ว่า **เขารู้ว่าตัวของเขาเป็นอะไร** แล้วปฏิบัติตามนั้น"

บรรดาศิษย์ทั้งหลาย นอกจากเฟล็ดเซอร์พากันขยับตัวด้วยความไม่สบายใจ พวกเขาไม่เคยรู้เลยว่าเขาได้ปฏิบัติเช่นนั้น

นกที่มาฟังกันมากขึ้นทุกวัน มาถามปัญหา ก็มี มาบูชา ก็มี มาดูหมิ่นก็มี

“เขาพูดกันในฝูงว่าถ้าครูไม่ใช่ *บุตรของนกนางนวลใหญ่*” เฟล็ดเซอร์ บอกจอนะธันวันหนึ่ง หลังจากที่ได้ฝึกวิชาการบินขั้นสูงแล้ว

“ครูก็ต้องเป็นนกที่ล้ายุคถึงขั้นนี้”

จอนะธันถอนใจใหญ่ นี่คือผลของการที่ไม่มีคนเข้าใจในตัวเรา เขานึก เขาเรียกเราว่าปีศาจ ไม่อย่างนั้นก็เรียกว่าเทวดา “เธอคิดอย่างไร เฟล็ดซ์ เราเป็นนกล้ายุคจริงหรือเปล่า?”

เจียบอยู่นาน “ผมว่าวิชาการบินแบบนี้มีมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว สำหรับให้คนที่ค้นพบวิชานี้ได้ศึกษาเรียนรู้ ไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับกาลเวลา บางทีเราจะล้าสมัยไปหน่อย ถ้าวิธีที่นกนางนวลส่วนใหญ่เขาบินกันอยู่”

“สำคัญอยู่” จอนะธันกล่าว โคลงตัวไปบินหงายท้องอยู่พักหนึ่ง “ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ดีกว่าเป็นคนล้ายุค”

เหตุการณ์หนึ่งสัปดาห์หลังจากนั้น เฟล็ดเซอร์กำลังแสดงหลักการบินด้วยความเร็วสูงให้นักเรียนใหม่ดู เขาเพิ่งคืนตัวมาบินระดับจากการดำดิ่งจากระยะเจ็ดพันฟุต ดูเหมือนกับว่าเขาเป็นเส้นสีเทาวิ่งผ่านเหนือหาดทรายเพียงสองสามนิ้ว

ขณะนั้นมีลูกนกตัวหนึ่งบินเข้ามาในเส้นทางบินของเขา ร้องหาแม่ด้วยเวลาเพียงหนึ่งในสิบของวินาทีที่จะพลิกให้พันลูกนกตัวนั้น เฟล็ดเซอร์นางนวลหันขวับไปทางซ้ายด้วยความเร็วสูงกว่าสองร้อยไมล์ต่อหนึ่งชั่วโมง

สำหรับเขานั้น หินผานั้นดูเหมือนจะเป็นบานประตูยักษ์ที่แข็งสำหรับเปิดผ่านไปยังอีกโลกหนึ่ง ความกลัวพุ่งขึ้นมาพร้อมกับข้อและความมืดเมื่อเขาพุ่งเข้าชนหน้าผาอย่างจังแล้วเขาก็บินร่อนอยู่บนท้องฟ้าที่เขาไม่เคยรู้จัก ประเดี๋ยวก็ลืม ประเดี๋ยวก็จำได้ แล้วก็กลับลืมอีก ทั้งกลัว ทั้งทุกข์ ทั้งเสียใจ เสียใจมากที่สุด

เสียงนั้นมาสู่ตัวเขาเช่นเดียวกับเมื่อวันแรกที่เขาได้พบจอนะธัน ลีวีงสตัน นางนวล

“เฟล็ดเซอร์เอ๋ย! เคล็ดมันอยู่ที่ว่าเราต้องขจัดสิ่งต่างๆ ที่ผูกมัดเราอยู่อย่างมีระเบียบ และด้วยความพากเพียร เราจะไม่คิดบินผ่านหินจนกว่าจะได้ใช้เวลาอีกเล็กน้อยตามหลักสูตร”

“จอนะธัน!”

“ผู้ซึ่งมีคนเรียกว่าบุตรของนกนางนวลใหญ่นั้นแน่” ครูของเขากล่าวติดตลก

“ครุมาทำอะไรอยู่ที่นี่? หน้าผา ผมไม่ได้... ผม... ยังไม่ตายดอกหรือนี่?”

“โธ่! เฟล็ดซ์! เอาอีกแล้ว รู้จักคิดเสียบ้างซี ก็เมื่อเธอยังพูดอยู่กับฉันแน่ๆ แล้วเธอจะตายได้อย่างไร ไซ้ใหม่? สิ่งที่เราได้จัดการกับตัวเองเข้าก็คือ เธอได้เปลี่ยนระดับความรับรู้อย่างกะทันหัน เธอเลือกเอาเองได้ เธอจะอยู่ในระดับนี้และเรียนรู้ต่อไปก็ได้ ซึ่งความจริงก็เป็นระดับที่ออกจะสูงกว่าระดับที่เธอเพิ่งจะละมา – หรือเธอจะกลับไปแล้วทำงานต่อไปกับฝูงก็ได้ พวกนกผู้ใหญ่เขาแข่งให้เกิดเหตุร้ายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นแต่เขาก็ต้องตกใจเมื่อเธอทำให้สมกับที่เขาแข่งไว้เป็นอย่างดีถึงขนาดนี้”

“ผมก็อยากจะกลับไปฝูงเป็นธรรมดา ผมเกือบจะยังไม่ได้เริ่มสอนนักเรียนกลุ่มใหม่เลย”

“ดีแล้ว เฟล็ดเซอร์ จงจำที่เราได้พูดกันไว้แล้วว่า กายเรานั้นไม่ใช่อะไรเกินไปกว่าความคิดของเรา...”

เฟล็ดเซอร์สั่นหัวแล้วกางปีกออก และลืมหาดขึ้นที่เชิงหน้าผา ท่ามกลางฝูงนกที่เข้ามารุมล้อมล้อมอยู่ มีเสียงร้องเกรียวกราวดังลั่นไปหมดเมื่อเขาเริ่มกระดิกตัวได้

“เขามีชีวิต! นกที่ตายแล้วกลับฟื้นขึ้นมาได้!”

“เพียงแต่ท่านเอาปลายปีกแตะเข้าไปเท่านั้น นกตายก็กลับฟื้น! ท่านผู้เป็นบุตรของนกนางนวลใหญ่!”

“ไม่จริง! เขาเองก็ไม่ยอมรับว่าเขาเป็นบุตรคนางนวลใหญ่! เขาเป็นปีศาจ! ปีศาจที่มาทำลายล้างฝูงนก!”

มีนกนางนวลมาจับคู่กันอยู่ที่นั่นถึงสี่พันตัวต่างก็ตกใจกลัวในเหตุที่เกิดขึ้น และเสียงร้องว่าปีศาจ แล่นผ่านฝูงนกไปเหมือนกับลมพายุในมหาสมุทร ตาค้าง ปากคม นกเหล่านั้นกลุ่มรวมเข้ามาเพื่อทำลาย

“เราไปกันเสียทีจะดีไหม เฟล็ดเซอร์?” จอนะธันถาม

“ผมก็ไม่ขัดข้องเท่าไรหรอกครับ...?”

ทันใดนั้นเขาก็ไปยืนกันอยู่สองตัวห่างจากที่เดิมหนึ่งไมล์ นกที่กลุ่มรวมเข้ามานั้น ได้แต่จิกลมจิกแล้งกันเปล่าๆ

“ทำไมหนอ?” จอนะธันสงสัย “ทำไมมันจึงยากที่สุดในโลกที่จะทำให้คนสักตัวรู้ว่าเขาเป็นเสรี และเขาจะพิสูจน์ให้ตัวเองเห็นความจริงข้อนี้ได้ ถ้าเขาเพียงแต่จะใช้เวลาเพียงปฏิบัติแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้นทำไมจึงดูยากเหลือเกิน?”

เฟล็ดเซอร์ยังต้องยืนกระพริบตาอยู่เพราะการเปลี่ยนสถานที่ “เมื่อก็ครุทำอะไรครับ? เรามาอยู่ที่นี้กันได้อย่างไร?”

“เธอบอกว่าเธออยากจะออกมาให้พ้นนกลุ่มนั้นมิใช่หรือ?”

“ครับ! แต่ครุทำอะไร?”

“ก็ทำเหมือนกับอย่างอื่นนั่นแหละ เฟล็ดเซอร์! ต้องเพียรฝึกบ่อยๆ”

พอถึงตอนเช้าฝูงนกก็ล้มความบ้าไปแล้ว แต่เฟล็ดเซอร์ยังไม่ล้ม “จอนะธัน ครุจำที่ครุพูดไว้นานแล้วได้ไหม เรื่องกรณาต่อฝูงนกมากพอที่จะกลับเข้าฝูงได้ และช่วยให้นักในฝูงได้เรียนรู้”

“จำได้”

“ผมไม่เข้าใจว่าคุณครุสามารถจะกรณาฝูงนกที่คิดจะฆ่าครุได้อย่างไร”

“โธ! เฟล็ดซ์ เราไม่ได้กรณากรรมนั้น เราไม่กรณาความเกลียดและความชั่วเป็นธรรมดา เธอต้องหมั่นฝึกปฏิบัติจนเห็นนกนางนวลตัวที่แท้ เห็นสิ่งที่ดีมีอยู่ในนกนางนวลทุกตัว แล้วช่วยเขาให้แลเห็นสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในตัวเขาด้วยตัวของเขาเอง นั่นคือสิ่งที่ครุเรียกว่ากรณา มันก็สนุกดีอยู่เหมือนกันเมื่อเรารู้เคล็ดของมัน”

“ครุยังจำนกหนุ่มที่ดูเตี้ยตัวหนึ่งได้ เขาชื่อเฟล็ดเซอร์ ลินด์ นางนวล เขาเพิ่งถูกขับจากฝูงพร้อมที่จะสู้กับฝูงจนตายกันไปข้างหนึ่ง เริ่มจะสร้างนรกอันขมขื่นให้แก่ตัวเองบนหน้าผาอันโกลแต่ถึงวันนี้ เขากลับมาสร้างสวรรค์ให้แก่ตัวเองและกำลังนำนกทั้งฝูงไปทางนั้น”

เฟล็ดเซอร์หันไปทางครุของเขา ตามีแววแห่งความหวาดกลัวอยู่บ้าง “ผมนะหรือครับนำ?” ครุหมายความว่าอะไร นำ? ครุเป็นครุอยู่ที่นี้ ครุไปไหนไม่ได้!”

“ไม่ได้จริงๆ หรือ?” เธอไม่นึกบ้างหรือว่าอาจมีนกฝูงอื่น เฟล็ดเซอร์ตัวอื่นๆ ซึ่งต้องการครุมากกว่านกฝูงนี้และเฟล็ดเซอร์ตัวนี้ ผู้ซึ่งกำลังเดินเข้าหาแสงสว่างอยู่แล้ว?”

“ผมนะหรือครับ ครุ? ผมเป็นเพียงนกนางนวลธรรมดา และครุเป็น...”

“...บุตรคนเดียวของนกนางนวลใหญ่กระมัง?” จอนะธันถอนหายใจใหญ่แล้วมองออกไปทางทะเล “เธอไม่จำเป็นต้องมีครุอีกต่อไปแล้ว แต่เธอยังจำเป็นต้องหาตัวเองให้พบ พบมากขึ้นวันละเล็กน้อยน้อยตัวของเธอซึ่งเห็นเฟล็ดเซอร์นางนวลตัวจริง ผู้ซึ่งไม่มีขอบเขตจำกัด นกตัวนั้นแหละจะเป็นครุของเธอ เธอต้องรู้จักเขาและฝึกปฏิบัติอย่างเขา”

อีกครุหนึ่งกายของจอนะธัน ก็เหลือให้แลเห็นได้รางๆ อยู่ในอากาศ เป็นประกายระยิบระยับและแลดูใสเหมือนแก้ว

“อย่าให้เขาสื่อเรื่องครุกันอย่างโง่ๆ หรือทำให้ครุเป็นเทวดาขึ้นมา เอาอย่างนั้นนะเฟล็ดซ์! ครุเป็นนกนางนวล ครุชอบบิน บางที...”

“จอนะธัน!”

“เฟล็ดซ์เอ๋ย! อย่าเชื่อสิ่งที่ตามันบอกเธอตานันมันแสดงได้แต่ขอบเขตอันจำกัดเท่านั้น เธอจงดูด้วยจิต ดูให้เห็นว่าเธอรู้อะไรบ้าง แล้วเธอจะเห็นเองว่าจะบินได้อย่างไร”

แสงระยิบระยับนั้นหายไป จอนะธัน นางนวลได้อันตรธานไปเป็นอากาศธาตุ

เวลาล่วงไประยะหนึ่ง เฟล็ดเซอร์ นางนวล ดึงตัวเขาขึ้นไปบนท้องฟ้า แล้วประจันหน้ากับนักเรียนกลุ่มใหม่เอี่ยม กระจายที่จะเรียนบทเรียนแรก

“ประการแรก” เขาพูดอย่างหนักๆ “พวกเธอจะต้องเข้าใจว่านางนวลเป็นธรรมอันไม่มีขอบเขตจำกัดแห่งเสรีภาพ อยู่ในรูปเดียวกับกับนกนางนวลใหญ่ และกายของพวกเธอ จากปลายปีกถึงปลายปีก ไม่ใช่อะไรนอกเหนือไปจากความคิดของพวกเธอเองเท่านั้น”

นกนางนวลหนุ่มๆ มองดูเขาอย่างฉงน พุดกันตึกๆ นำ เขาพากันนึก พูดอย่างนั้นมันไม่ได้เป็นวิธีบินวงกลมตั้งเสียเลย

เฟล็ดเซอร์ถอนใจใหญ่และเริ่มต้น “ฮือ! อ้า! ดีแล้ว” เขาพูดแล้วมองพวกนักเรียนอย่างจะจับผิด “มาเริ่มด้วยการบินระดับก่อน” และเมื่อได้พูดออกไปดังนั้นแล้วเขาก็เข้าใจขึ้นมาทันทีทันใดว่าครูของเขานั้น ว่ากันตามจริง ก็ไม่ได้เป็นเทวดาเกินไปกว่าตัวเขาเลย

ไม่มีขอบเขตเลยหรือ จอนะธัน? เขานึก ดีละ อีกไม่นานนักหรอกที่ผมนจะปรากฏกายจากอากาศธาตุขึ้นบนหาดของครู แล้วสอนครูสักอย่างหรือสองอย่างเกี่ยวกับการบิน

และทั้งที่เขาพยายามจะทำตัวให้เคร่งสำหรับศิษย์ของเขา เฟล็ดเซอร์นางนวลได้เห็นตัวของศิษย์เหล่านั้นตามความเป็นจริงได้ชั่วขณะหนึ่ง และเขายิ่งกว่าขอบสิ่งที่เขาได้เห็น เขารักสิ่งที่เขาได้เห็นนั้น ไม่มีขอบเขตเลยหรือจอนะธัน? และเขาก็ยิ้ม เขาเริ่มเดินทางเข้าสู่การเรียนรู้แล้ว

ความเห็นของผู้แปล

เมื่อได้แปลเรื่อง "จอนะธัน ลิวิงส์ตัน นางนวล" ของนายริชาร์ด บาค จบลงไปแล้ว ผม ในฐานะที่เป็นผู้แปล ก็ใคร่ขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้บ้างตามสมควร

ในประการแรก นิยายเรื่องนี้เน้นหนักให้เห็นความสำคัญของ ลึกขา หรือศึกษา อันได้แก่ การเรียนรู้ การเรียนในที่นี้ มิได้หมายถึงการเรียนรู้อะไรเพื่อจะได้นำวิชานั้นมาประกอบอาชีพเป็นประโยชน์แก่การทำมาหากิน หรือเพื่อทำให้ผู้มีวิชาอยู่เหนือคนอื่น ๆ ในฐานะความเป็นอยู่ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อถึงความดีศรี อันได้แก่ความรู้และความเข้าใจในสภาพความจริงหรือธรรมแห่งตนเอง และเมื่อได้ตรัสรู้ธรรมนั้นแล้ว ผู้ตรัสรู้ ก็เป็น วิมุติ กล่าวคือหลุดพ้นจากข้อผูกพันต่าง ๆ หรือขอบเขตจำกัดต่างๆ อันมีอยู่กับตัวผู้นั้นเพราะความไม่รู้ และความยึดเป็นเหตุ เมื่อหลุดพ้นแล้วก็เป็นที่เสรีโดยแท้ พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสสอนถึงเสรีภาพไว้แล้ว และเสรีในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น หมายถึงเสรีในลักษณะเช่นนี้

วิชา คือความรู้ในความจริงนี้ ในหนังสือได้บอกไว้ชัดว่าเป็นธรรมอันมีมาแต่ดั้งเดิม รอคอยให้มีคนมารู้สัจธรรมนั้น และนำออกมาเผยแผ่ให้ปรากฏเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ ตรงกับลักษณะแห่งอริยสัจที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ เพราะอริยสัจมิใช่ธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแต่งตั้งขึ้นหรือคิดขึ้นใหม่ แต่เป็นสัจธรรมที่มีอยู่เหนือกาลเวลา และสถานที่ พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ธรรมนั้นและได้ทรงนำมาเผยแผ่ให้ปรากฏ และทำให้คนอื่นและเห็นสัจธรรมนั้นได้ด้วยพระปัญญาคุณและพระกรุณาคุณ

เพื่อที่จะให้บุคคลแลเห็นในธรรมนี้ พระพุทธเจ้าได้ทรงเน้นหนักในลึกขาหรือการศึกษา เช่นเดียวกัน พระสงฆ์ผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้านั้นเรียกว่าอยู่ในลึกขา ซึ่งเป็นการศึกษามิใช่เพื่อเอาวิชามาประกอบอาชีพ แต่เป็นการศึกษาเพื่อให้รู้ความจริงของชีวิตและรู้จักสภาพอันแท้จริงแห่งตน เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ก็ได้ทรงประกาศพระองค์และกำหนดให้พระสงฆ์สาวกของพระองค์อยู่ในเพศพรหมจรรย์ คำว่าพรหมจรรย์นั้นแท้จริงมีความหมายไปในทางการศึกษา มิได้หมายถึงการละเว้นประเวณีแต่อย่างใดเท่านั้น เพราะตามคตินิยมของชาวอริยะในสมัยพุทธกาลนั้น ชีวิตคนแบ่งออกเป็นระยะที่เรียกว่าอศรม ได้สามระยะหรือสามอศรม อศรมแรกซึ่งหมายถึงระยะเวลาตั้งแต่เป็นเด็กไปจนถึงวัยรุ่นหนุ่มนั้นเรียกว่าอศรมพรหมจรรย์ ได้แก่ ระยะเวลาแห่งชีวิตซึ่งบุคคลยังมีมีลูกเมียหรือครอบครัว แต่ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการศึกษาแต่อย่างใดเดียว อศรมที่สองได้แก่อศรมคฤหัสถ์ อันเป็นระยะเวลาที่บุคคลแต่งงานตั้งครอบครัวและทำมาหากินในฐานะที่เป็นผู้ครองเรือนจนล่วงเข้าปัจฉิมวัย ส่วนอศรมที่สามเรียกว่า อศรมวนปรีสถ์ คฤหัสถ์ผู้มีผมหงอกแล้วหรือได้เห็นบุตรของบุตรแล้วจะสละโลกคือครอบครัวและสังคมออกไปอยู่ในป่าหาเลี้ยงชีพด้วยการขออาหาร และบำเพ็ญตนอยู่ในธรรมเพื่อประโยชน์แห่งตนแต่ผู้เดียว ด้วยเหตุนี้พระสงฆ์ซึ่งอยู่ในเพศพรหมจรรย์ เรียกว่าพรหมจารีและอยู่ในลึกขา จึงเป็นกลุ่มคนที่อุทิศตนอุทิศชีวิตให้แก่การศึกษาแต่อย่างใดเท่านั้น ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะครุอาจารย์หรือฐานะศิษย์ จุดหมายปลายทางของผู้ที่อยู่ในลึกขา ก็คือธรรมอันเป็นเครื่องทำให้หลุดพ้นเป็นเสรีแต่อย่างใดเท่านั้น

น่าสังเกตว่านายริชาร์ด บาค ผู้แต่งนิยายเรื่องนี้ได้กล่าวถึงอภิญาคืออิทธิฤทธิ์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติเอาไว้ด้วย เช่น การบินเร็วเท่ากระแสดิจิต หรือการไปถึงที่ใดที่หนึ่งได้ด้วยอำนาจจิต หรือการไปถึงที่ใดที่หนึ่งได้ด้วยอำนาจจิต การส่งจิตถึงกันจนพูดจากันรู้เรื่อง และการทำคนตายให้ฟื้นได้นิยายเรื่องนี้กล่าวในทำนองว่า อภิญยานั้นเกิดจากการเรียนรู้ธรรมถึงขั้นสูง พระพุทธศาสนาก็ยอมรับในเรื่องอภิญาอันเกิดจากวิชาเช่นเดียวกัน แต่ดูเหมือนทั้งศาสนาพุทธและนิยายเรื่องนางนวลนี้จะเห็นพ้องต้องกันว่า เรื่องอภิญาเป็นเรื่องเล็ก เรื่องใหญ่เรื่องสำคัญที่สุดคือความหลุดพ้นเป็นเสรี

นิยายเรื่องนกนางนวลนี้ได้แสดงทัศนะของผู้แต่ง คือนายริชาร์ด บาค ในเรื่องชาติเรื่องภพไว้ เป็นอีกทัศนะหนึ่งที่น่าสนใจอยู่มาก พระพุทธศาสนาได้สอนไว้ว่า การเชื่อว่าตายแล้วเกิดก็เป็น มิฉะพินิ การเชื่อว่าตายแล้วสูญก็เป็นมิฉะพินิ

เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วจะต้องเชื่ออย่างไรจึงจะถูก?

นิยายเรื่องนี้ได้เสนอคำตอบไว้ว่า "ตายแล้วเปลี่ยน" ซึ่งน่าฟังอยู่มาก หมายความว่าเมื่อตายแล้วก็ไม่ได้เกิดและไม่สูญ แต่เปลี่ยนระดับการรับรู้ ซึ่งในต้นฉบับภาษาอังกฤษเรียกว่า Level of Consciousness ไปเป็นอีกระดับหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า เมื่อตายแล้วก็ต้องไปสู่อีกภพหนึ่งซึ่งมี สมมติต่างกับภพเดิม สมมติในที่นี้จะเรียกว่าระดับที่แตกต่างกันในสภาพทั้งปวงก็ได้ คนที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นรู้ได้ด้วยสฬายตนะต่างๆ มีหู ตา ปาก จมูก กาย เป็นต้น และมีใจเป็นเครื่องรับรู้ แต่เมื่อไปอยู่ในอีก ภพหนึ่งแล้ว สฬายตนะเหล่านั้นก็อาจไม่จำเป็น และไม่มี แต่การรับรู้ก็คงจะยังมีได้ด้วยวิธีอื่นหรือด้วย สมมติอื่น ซึ่งเราที่ยังไม่ถึงภพนั้นไม่มีทางที่จะรู้ได้

ในที่นี้ ผม ในฐานะผู้แปล ก็ใคร่ขอกล่าวไว้ด้วยว่า เรามักจะนึกถึงหรือมองเห็นสวรรค์ด้วย สมมติของเราเองในโลกนี้และมักจะสร้างสวรรค์นรกขึ้นด้วยสมมติแห่งโลก สวรรค์จึงมีวิมานอัน สวยงาม มีนางฟ้าและเทวดาผู้ซึ่งแต่งอาภรณ์อันงดงามตามสมมติแห่งโลก ส่วนนรกนั้นก็ย่อมจะน่า กลัวและเดือดร้อนตามสมมติแห่งโลก เช่นเดียวกัน เช่นมีกระทะทองแดงเอาไว้ต้มคนที่มิบาป มีต้นจิว อันมีหนามแหลมไว้ให้ขึ้น ไม่มีเหตุใดเลยที่เทวดาและสัตว์นรกผู้อยู่ในอีกสมมติหนึ่งแตกต่างกับสมมติ ของโลกจะเสวยสุขในวิมาน หรือเสวยทุกข์ในกระทะทองแดงและบนต้นจิว

การกำหนดหรือมองเห็นนรกสวรรค์แบบนี้เป็นการยึดในสมมติของโลกโดยแท้ และยิ่งกว่านั้น ยังยึดในอัตตาของตนอย่างรุนแรงที่สุดอีกด้วย เพราะผู้ที่เชื่อหรือมองเห็นสวรรค์นรกแบบนี้จะต้อง เป็นผู้ที่เห็นว่าตนเองในฐานะที่เป็นมนุษย์นั้นเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่ง ถึงกับต้องมีใครมาสร้างสวรรค์ อันสวยงามไว้ให้เป็นบำเหน็จแก่ตนเมื่อทำความดี และมีนรกเอาไว้ลงโทษเมื่อทำความชั่ว ซึ่งเมื่อคิดดู แล้วไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ เพราะมนุษย์ก็เป็นแต่เพียงแต่สัตว์โลกชนิดหนึ่ง มิได้วิเศษวิโสไปกว่าสัตว์ อื่นจะมีแตกต่างบ้างก็ในการวิวัฒนาการทางด้านสมองเท่านั้น

ที่พูดมานี้มิใช่จะแสดงความเห็นว่านรกสวรรค์ไม่มี ผมเชื่อว่านรกสวรรค์นั้นมีจริง แต่มี ความเห็นว่าเป็นภพต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมดา มิได้มีไว้เพื่อบำเหน็จใครหรือลงโทษผู้ใด แต่เป็นภพที่ อยู่ใน "ระดับแห่งความรู้" ที่แตกต่างกัน สูงต่ำกว่ากัน การที่จะไปสู่ภพใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความรู้ของ แต่ละคน อาจเปลี่ยนไปที่ละขั้นก็ได้ หรือข้ามขั้นก็ได้ แต่ในแต่ละภพนั้นก็จะต้องเรียนต้องรู้ต่อไป อีก รู้ดีกว่าเดิมก็ไปอยู่ในภพใหม่ที่มีการรับรู้แจ่มใสกว่าเดิมไปจนถึงวิมุตติ คือความหลุดพ้นบริสุทธิ์เป็น ชั้นสุดท้าย ถึงขั้นนั้นแล้วกาลเวลาและสถานที่ก็ไร้ความหมาย นายริชาร์ด บาค พูดไว้ในนิยายเรื่องนี้ อย่างน่าฟังว่า ใครที่ยังติดอยู่ในภพเก่า เมื่อถึงคราวที่ต้องเปลี่ยนภพ ก็จะไปเกิดในภพที่เหมือนภพเก่า ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ถ้าเป็นดังนี้จริง ใครที่ยังติดอยู่ในภพคือโลกนี้ ยังชอบความทุกข์ ความวุ่นวาย ความ ไม่เที่ยง ความเปลี่ยนแปลง ชอบหัวเราะ ชอบร้องไห้ แล้วกลับหัวเราะอีก ก็ไม่น่าจะต้องกังวล เพียงแต่ ยึดภพนี้ หรือโลกนี้ ชีวิตนี้ เอาไว้ให้แน่น ตายแล้วก็ร้อยก็พันชาติก็คงยังจะกลับมาเกิดในภพนี้อยู่นั้นเอง พระพุทธศาสนาได้สอนไว้ว่า ตัณหาอุปาทานทำให้เกิดภพเกิดชาติ นายริชาร์ด บาค มาอธิบาย เพิ่มเติมว่า ถ้ายังใคร่ในภพใด และยึดอยู่ในภพใด ก็จะได้เกิด (ชาติ) ในภพนั้นอีก ถ้าเชื่อเสียอย่างนี้แล้ว ดูก็ออกจะน่าสบายใจดีอยู่เหมือนกัน สำหรับคนที่ยังไม่เบื่อโลก และยังสนุกที่จะอยู่ในโลก

เมื่อนายริชาร์ด บาค ได้สมมติให้นกนางนวลเป็นตัวการในนิยายเรื่องนี้ การเรียนรู้ของนกก็ จะต้องอยู่ที่การบินเป็นธรรมดา ซึ่งถ้าเป็นมนุษย์แล้ว การเรียนรู้ก็ต้องเป็นไปอีกแบบหนึ่ง อย่างไรก็ตาม พอที่จะจับเค้าได้ว่าปัญญาอันแท้จริงที่จะเกิดขึ้นได้นั้นคือ ปัญหาที่ศาสนาพุทธเรียกว่า ภาวนามย ปัญญา คือปัญญาอันเกิดจากความพากเพียรฝึกฝนในทางความคิด พุดให้ชัดคือการพัฒนาความรู้ซึ่ง อาจได้รับมาจากผู้อื่นหรือทางอื่นนั้นให้มากยิ่งขึ้น และแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ด้วยตัวของตัวเอง ในตัวของ

ตัวเอง ในทางมรรคผลนิพพานนั้น ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นได้ด้วยการทำวิปัสสนาสมาธิ แต่ถึงแม้ว่าจะไม่ไปถึงขั้นนั้น การเรียนวิชาต่างๆ อันเป็นวิชาโลก ก็น่าจะมีปัญญาแบบนี้ได้ด้วยการทำวิชานั้นให้เกิดขึ้น และแน่นแฟ้นขึ้นในตัวของตัวเอง ด้วยการใช้ความคิดของตนเอง ผมใคร่จะขอก้าวในที่นี้ แต่เพียงว่า ความรู้ที่ได้มาจากการได้ยินได้ฟังก็ดี ด้วยการสังเกตผลก็ดี ด้วยการอ่านตำรับตำราท่องจำเอาก็ดี ความรู้เหล่านี้ไม่มีอย่างใดที่จะแน่นอนและแน่นแฟ้นเท่าความรู้ที่ตัวเองเห็นเอง ด้วยปัญญาของตนเอง ผู้ที่ศึกษาวิชาต่างๆ ไม่ว่าจะป็นวิชาใดน่าจะคำนึงถึงข้อนี้ให้มาก

คติของนายริชาร์ด บาค ในเรื่องการตรัสรู้ที่ออกมาตรงกับคติของศาสนาพุทธ กล่าวคือผู้ที่ตรัสรู้สังขารแล้วนั้นยอมเป็นผู้ที่หลุดพ้นจากพันธะและขอบเขตอันจำกัดใดๆ โดยสิ้นเชิงแม้แต่เวลาและระยะทางก็ไม่ใช่ขอบเขตอันจำกัดได้อีกต่อไป ผลที่ติดตามความหลุดพ้นมานั้นก็คือความกรุณา ได้แก่ความกรุณาต่อผู้อื่นที่ยังอยู่ในวิภวภูมิจึงมิได้หลุดพ้น ความกรุณาเช่นนี้ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Love ซึ่งจะแปลว่า รัก ในภาษาไทยนั้นเห็นจะไม่ตรงนัก เพราะความรักในภาษาไทยนั้นเห็นจะไม่ตรงนัก เพราะความรักในภาษาไทยนั้นออกจะมีความจำกัดอยู่ว่าเป็นความรักแบบผูกพันใกล้ชิดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม พระพุทธเจ้าเมื่อตรัสรู้แล้ว ก็ได้ทรงพระกรุณาต่อสัตว์โลก และก็คงจะได้เกิดปัญหาขึ้นในพระทัย ว่าจะควรประกาศธรรมที่ตรัสรู้นั้นให้แก่บุคคลอื่นได้เห็นหรือไม่ประการใด ตลอดจนปัญหาที่ว่าบุคคลที่ยังผูกพันแน่นอยู่กับโลกนั้นจะสามารถแลเห็นธรรมอันลุ่มลึกนั้นหรือไม่ นิยายเรื่องนี้ได้กล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ไว้เช่นเดียวกัน และความกรณาก็ได้ขจัดปัญหาเหล่านี้เสียได้เช่นเดียวกับพระมหากรุณาของพระพุทธเจ้าได้ขจัดปัญหาเช่นเดียวกันนี้ได้เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว

ผมขอจบเรื่องนี้ลงด้วยพระคาถาต่อไปนี้

มหากรุณิโก นาโถ
หิตาย สพฺพปาณิน
ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพทา
ปตฺโต สมโพธิมุตตม
เอเตน สัจฺจวชฺเชน
โหตุ เต ชยมงฺกල්

**พระผู้ทรงพระมหากรุณา
ผู้ทรงยังพระบารมีให้เต็ม
เพื่อประโยชน์แห่งสัตว์ทั้งหลาย
ทรงถึงแล้วซึ่งความรู้อันอุดม
ด้วยความสัตย์ที่กล่าวนี้
ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่านทั้งหลาย.**